

Seleucia

Sayı XIV - 2024



Olba Kazısı Serisi

Seleucia XIV

Olba Kazısı Serisi

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, belirtilen yazım kurallarına uygunsayınlanı, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını Seleucia yayınına devretmiş sayılır. Seleucia kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia Dergisi, Sayı IV - 2014'den itibaren TR Dizin Ulakbim'de ve 2021'den itibaren Erih Plus'ta taranmaktadır.

<http://www.seleuciadergisi.com>

Editörler

Emel Erten
Diane Favro
Fikret Yeğül
Murat Özyıldırım (Baş Editör)
Yavuz Yeğün

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken
Prof. Dr. Efrumiye Ertekin
Prof. Dr. Emel Erten
Prof. Dr. Diane Favro
Prof. Dr. Turhan Kaçar
Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe
Prof. Dr. Gülgün Koroğlu
Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu
Prof. Dr. Harun Taşkiran
Prof. Dr. Mehmet Tekocak
Prof. Dr. Ceren Ünal
Prof. Dr. Fikret K. Yeğül
Prof. Dr. Ayşe Fatma Erol
Doç. Dr. Erkan Alkaç
Doç. Dr. Sabri Arıcı
Doç. Dr. Fiğen Çevirici Coşkun
Doç. Dr. Merih Erek
Doç. Dr. Kasım Oyarçın
Doç. Dr. Fikret Özbay
Doç. Dr. Sema Sandalcı
Doç. Dr. Muammer Ulutürk
Doç. Dr. Yavuz Yeğün
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Murat Özgen
Dr. Vujadin Ivanisevic
Dr. Murat Özyıldırım

Seleucia
Olba Kazısı Serisi
Sayı: XIV
Yıl: 2024

ISSN: 2148-4120
ISBN: 978-625-6925-52-6

Yazışma Adresi

Dr. Murat Özyıldırım
Mersin Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33343 Mersin - Türkiye.
Tel: 00 90 324 361 00 01 - 4735
E-posta: muratozyildirim@mersin.edu.tr

Yayının Adı: Seleucia (Dergi)

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın

Yayın Şekli: Yıllık - Türkçe ve İngilizce.

Yayın Sahibi: Bilgin Kültür Sanat Org. Yay. Bas.
Dağ. Paz. Gıd. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. adına
Engin Devrez

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Devrez

Yayının İdare Adresi: Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.
Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67
Sertifika no: 20193
www.bilginyayinevi.com
E - posta: bilginkultursanat@gmail.com

Baskı

Dijital Baskı Merkezi (Osman Sami Solak)
İvedikköy Mh. 1492. Cd. Yenimahalle / AN-
KARA
Tel: 0533 577 6514
Matbaa Sertifika No: 70810

Teknik Düzenleme

Arş. Gör. Burak Erdem

Dağıtım

Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67

Seleucia | Sayı XIV | Mayıs 2024

A Comment on the Two Mold-Blown Glass Vessels from Anatolia: Christian Affiliations in Roman Imperial Glass

Anadolu Buluntusu Kalıba Üfleme İki Cam Vazo Konusunda Bir Yorum: Roma İmparatorluk Dönemi Camcılığında Hristiyanlıkla İlgili Çağrışımlar
Emel Erten – Güven Sevencan
11

Isaura Territoriumu'ndan Yeni Bir Yazıt
A New Inscription From Isaura's Territorium
Osman Doğanay - Murat Aydaş
23

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri
Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019
Figen Çevirici-Coşkun
31

Ahlat Müzesi'nden Bir Grup Urartu Eseri
A Group of Urartian Artifacts from Ahlat Museum
Bilcan Gökçe - Mikail Ercek - İlhan Kılıç
65

Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları
Heracleia Pontica Amphorae from Sinop Balatlar Church Excavations
Gülseren Kan Şahin – Ebru Batmaz
85

Yeni Arkeolojik Araştırmalar Işığında Avanos ve Çevresi: Geç Hellenistik Dönemden Geç Antik Çağ'a
Avanos and its Environs in the Light of Recent Archaeological Research: From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity
Handan Yıldızhan
119

Trade Relations of Tarsus in the Light of Amphora Finds: From Roman Imperial Period to Late Antiquity
Amphoralar Işığında Tarsus'un Ticari İlişkileri: Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağlar
Erkan Alkaç
149

British Museum'da Bulunan Phryg Başlıklı ve Yaşmaklı Bir Büst

The Bust with Phrygian Cap and Yashmak in the British Museum
Meral Hakman
167

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası
Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC
Yalçın Kamış – Tuğçe Şener
187

A Stamped Rhodian Amphora from the British Museum: A New Eponym-Fabricant Couple
British Museum'dan Müburlü Bir Rhodos Amphorası: Yeni Bir Yönetici-Üretici Çifti
Erkan Alkaç – Handegül Canlı
217

Sisan Höyük'ten Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri
Hellenistic and Roman Pottery from Sisan Höyük
Hatice Körsulu – Cemile Gültekin
229

Koloe (İzmir-Kiraz) Buluntusu Roma Heykeltıraşlık Eserleri Üzerine Yorumlar
Comments on the Roman Sculpture from Koloe (Kiraz - İzmir)
Ali Özkan
273

Büyük Deller Hellenistik Dönem Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler
Preliminary Analysis of the Hellenistic Pottery from Büyük Deller
Burcu Tüysüz - Işıl Demirtaş - Pınar Çaylı
297

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium
A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum
Nizam Abay – Cüneyt Öz
329

PRAEFATIO

Seleucia'nın 2024 yılı, XIV. sayısını okurlarımıza sunmaktan ve bu sayıda da seçkin arkeolojik çalışmalara yer vermekten dolayı gurur ve mutluluk duymaktayız.

Seramik çalışmalarının ağırlıklı olduğu bu sayımızda özellikle de Orta Anadolu seramik buluntuları konusundaki çalışmalara yoğunluklu olarak yer verilmektedir. Cappadocia'daki Aksaray Büyük Deller kazısı ile Lycaonia bölgesindeki Karaman Sisan Höyük kazısı seramiklerine ilişkin makalelerin yanında Karaman Eminler Höyük araştırmalarında tespit edilen Erken Tunç Çağı III seramik buluntularına ilişkin çalışma bölge tarihinin çok daha erken evrelerini yansıtmakta; MÖ üçüncü binyıl sonlarında Karaman Ovası yerleşimleri konusunda aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır. Yine Orta Anadolu arkeolojisini aydınlatan verileri içeren bir makale de Cappadocia'da Avanos ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarının sonuçlarını okuyucularımıza sunmaktadır. Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi koleksiyonunda yer alan bir grup pişmiş toprak unguentarium'un ele alındığı çalışmada incelenen eserlerin birçoğu her ne kadar müzeye satın alma ve zoralık yolu ile ulaşmış olsalar da bunların bir kısmının Akşehir'de ele geçmiş olması, karşılaştırmalar yapma imkanını vermekte ve bölgenin MÖ birinci yüzyıl ortaları ile MS ikinci yüzyıl arasındaki tarihine ışık tutmaktadır.

Bu sayıda sadece Orta Anadolu değil, diğer bölgelerinden gelen seramikler konusundaki çalışmalara da yer verilmektedir. Tarsus buluntusu Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ amphoraları bağlamında kentin diğer bölge ve merkezlerle kurduğu geniş ilişki ağı ile ilgili sonuçlara ulaşılmakta; Batı Anadolu seramik çalışmaları ise Lebedos yüzey araştırmalarında ele geçen siyah firnisli Attika seramikleri ile temsil edilmektedir. Karadeniz bölgesi arkeolojisini yansıtan bir seramik çalışması "Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları" başlığını taşımaktadır. British Museum koleksiyonundaki mühürlü bir Rhodos amphorasından yola çıkılarak, Hellenistik Dönem'deki yönetici-üretici bağlantısı konusuna yaklaşımlar getirilen çalışmanın da okuyucularımızın ilgisini çekeceğini ümit etmekteyiz.

Seleucia'nın XIV. sayısında heykeltıraşlık çalışmalara da yer almaktadır. Bunlardan ilki, Tire Müzesi'nde bulunan İzmir-Kiraz (Koloe) buluntusu Roma heykeltıraşlık eserlerine ilişkindir. Bunların kökenlerinin Philadelphia heykel üretim merkezine dayandığı önerilmektedir. British Museum'da bulunan Phryg başlıklı ve yaşmaklı

büst ayrıntılı olarak değerlendirildikten sonra eserde bir kadının betimlenmekte olduğu ve bunun bir Parthia personifikasyonu olduğu önerisinde bulunmaktadır.

Bu sayıda cam çalışmalarına ilişkin tek makalede Anadolu buluntusu olan ve kalıba üfleme tekniğinde yapılmış iki cam vazo yorumlanmakta ve bunların Hıristiyanlıkla ilgili olan çağrışımları ele alınmaktadır.

“Isaura Territorium’undan Yeni bir Yazıt” başlıklı makalede bir Pers adı olarak değerlendirilen Sisiphernes’in yer aldığı Roma İmparatorluk Dönemi heykel kaidesi üzerindeki yazıt tanıtılmaktadır. Doğu Anadolu’nun Demir Çağı’nı yansıtan bir çalışma olarak “Ahlat Müzesi’nden Bir Grup Urartu Eseri” başlıklı makalenin araştırmacılara çeşitli malzeme grupları üzerinde yaptıkları çalışmalarda fayda sağlayacağını düşünüyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Baş Editör)

Doç. Dr. Yavuz Yeğin

PREFACE

In Seleucia's 2024 issue we are proud and happy to present many distinguished archaeological studies. This issue focuses mainly on pottery studies, particularly on the finds from Central Anatolia such as the material from Aksaray Büyük Deller excavations in Cappadocia or Karaman Sisan Höyük excavations in Lycaonia. Early Bronze Age III pottery discovered in Karaman Eminler Höyük provides data on much earlier phases of the history of the Karaman Plain providing enlightening information about the Karaman Plain in the late third millennium BC. Another illuminating article on the archeology of Central Anatolia presents to our readers the results of the surface surveys carried out in Avanos and its surroundings in Cappadocia. Although many of the terracotta unguentaria studied in another article in the collection of Akşehir Nasreddin Hoca Archeology and Ethnography Museum reached the museum through purchase and confiscation, the fact that some of them were recovered in Akşehir makes it possible to make comparisons and sheds light on the settlement history of the region between the mid-first century BC and the second century AD.

This issue includes studies on pottery not only from Central Anatolia but also from other regions. The study on the Roman Imperial and Late Antique amphorae found in Tarsus reveals the wide network of relationships established by the city with other regions and centers. Western Anatolian finds are represented by an article on the black glazed Attic pottery found in the Lebedos surface surveys and Black Sea region by another study on the Heracleia Pontica amphorae discovered in Sinop Balatlar Church Excavations. We hope that the study, which approaches the issue of the manager-producer connection in the Hellenistic Period, based on a sealed Rhodian amphora in the British Museum collection, will attract the attention of our readers.

This issue also includes articles on ancient sculptures. The first example is related to the Roman sculptural pieces found in Izmir-Kiraz (Koloë) now in the collection of Tire Museum. It is suggested that they are the works of sculpture production center in Philadelphia. After a detailed evaluation of the bust with Phrygian cap and yashmak (veil) in the British Museum, it is suggested that the work depicts a woman and is a Parthia personification.

The only article on glass is a comment on two Roman mold-blown glass vessels found in Anatolian findspots and with possible Christian connotations.

The inscription on the Roman Imperial Period statue base mentioning Sisiphernes, which is considered a Persian name, is introduced in another article. As a study reflecting the Iron Age of Eastern Anatolia, we think that the article titled “A Group of Urartian Artifacts from the Ahlat Museum” will benefit researchers in their studies on various material groups.

Editors:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Editor in Chief)

Assoc. Prof. Dr. Yavuz Yeğın

Olba Kazısı Serisi

Seleucia

Makale Başvuru Kuralları

Seleucia, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. Seleucia, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayımlar.

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık 12 punto baş harfleri büyük harf, metin ve kaynakça 10 punto, dipnotlar 9 punto ile yazılmalıdır. Sayfa sayısı, kaynakça dâhil en çok on sayfa olmalıdır. Müze, kazı, yüzey araştırması malzemelerinin yayın izinleri, makale ile birlikte yollanmalıdır. Kitap tanıtımları, üç sayfayı geçmemelidir. Çalışmada ara başlık varsa bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında, 9 punto, iki yüz sözcüğü geçmemelidir. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir. Doktora ve yüksek lisans tezlerinden oluşturulan makaleler, yayına kabul edilmemektedir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır. Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.

Kitap için:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Makale için:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca (Lev. 1), (Lev. 2) kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Levha sayısı her makalede 10 adet ile kısıtlıdır.
- Latince - Yunanca sözcüklerin yazımında özel isimlerde; varsa Türkçe ek virgülle ayrılmalı, örneğin; Augustus’un, cins isimler italik yazılmalı, varsa Türkçe ek, italik yapılmadan sözcüğe bitişik yazılmalıdır, örneğin; *caveanın*.
- Tarih belirtilirken MÖ ve MS nokta kullanılmadan, makale başlıkları ile yazar ad ve soyadlarında sadece baş harfler büyük harf olarak yazılmalıdır.

Olba Excavations Series

Seleucia

Scope

Seleucia is annually published by the Olba Excavations Series. Deadline for sending papers is February of each year. Seleucia features previously unpublished studies and book reviews on archaeology, ancient languages and cultures, ancient history and history of art written only in Turkish or English.

Publishing Principles

Articles should be submitted as word documents, with font type Times New Roman, font sizes 12 points for headings (first letters should be capitalized), 10 points for text, and 9 points for footnotes and references. The number of pages of each article should not be longer than ten pages, including the bibliography. If the study is on some material/materials from a museum or an excavation, the permission for publication should be submitted together with the article. The book reviews should not be longer than three pages. If there are sub-titles, the headings should be written bold with small letters. Abstracts written in both Turkish and English should appear below the heading of the article, should be size of 9 points and minimum count of words should be 200. Below the abstracts, a minimum of 5 keywords for both languages should be included (of size 9 points) below the headings “anahtar sözcükler” and “keywords”. The articles produced out of master’s theses or doctoral dissertations will not be accepted for publication.

- Footnotes should be given under each page. The ordering of author surname, year of publication and page number should be as follows: Demiriş 2006, 59.
- The reference list should appear at the end of the study and should explain the abbreviation given in the footnote.

Book format:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Article format:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Photographs, pictures, maps, drawings, figures etc. used in the article should be referred to in the text as (Fig. 1), (Fig. 2) as abbreviations, and an ordered list of these items should appear at the end of the article under the heading “Figures”. All figures should be in JPEG or TIFF format with 300 dpi. If there are figures cited, the responsibility lies with the author and citation should be explicitly given. The number of figures for each article is limited to 10.

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası

Yalçın Kamış* – Tuğçe Şener**

Öz

Karaman Ovası, Orta Anadolu'yu Akdeniz'e bağlayan kavşak noktalarından birinde yer almaktadır. Yerleşik hayatın başlangıcından itibaren iskân izlerine rastlanan ova, MÖ III. binyılda dikkat çekici bir kültürel gelişim sergilemiştir. Söz konusu kültürel gelişimin detaylı bir şekilde araştırılması amacıyla 2016-2022 yılları arasında yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. İlk etapta ovanın kuzeyinde, Karadağ'ın eteklerinde yer alan Eminler Höyük'te yoğun yüzey araştırmaları hayata geçirilmiştir. 2016-2019 yılları arasında gerçekleştirilen araştırmalar, höyüğün Erken Tunç Çağı'ndan başlayarak Demir Çağı sonuna kadar devam eden kesintisiz iskân tarihini ortaya koymuştur. Bölgenin anahtar yerleşimleri arasında yer alan Eminler Höyük, MÖ III. binyılın farklı dönemlerine ait arkeolojik tabakalara sahip olmasıyla dikkati çekmiştir. Bu çalışmada öncelikle Eminler Höyük, burada yürütülen yüzey araştırmaları ve höyükten toplanan Erken Tunç Çağı seramikleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Çalışmanın devamında ise yüzey araştırmalarından ele geçen Erken Tunç Çağı III çanak çömleklerine ilişkin veriler ana hatlarıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise Karaman Ovası'nın Erken Tunç Çağı III yerleşim dokusu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eminler Höyük, Karaman, Yüzey Araştırması, Erken Tunç Çağı, Seramik.

Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC

Abstract

Karaman Plain is located at a crossroad connecting Central Anatolia to the Mediterranean. The plain, which has traces for the earliest sedentary life, indicated a striking cultural development during the 3rd millennium BC. Archaeological surveys aiming to understand this development in a detailed way have been conducted in the plain between 2016-2022. The first stage of the

* Doç. Dr. Yalçın Kamış, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Nevşehir - Türkiye. E-posta: yalcinkamis@nevsehir.edu.tr, Orcid no: 0000-0001-5524-9418

** Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe Şener, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Nevşehir - Türkiye. E-posta: tugcesener@nevsehir.edu.tr, Orcid no: 0000-0002-6977-3955

research project was an intensive survey at Eminler Höyük, located on the northern edge of the Karaman Plain at the foot of the Karadağ. Archaeological surveys held between 2016 and 2019 at Eminler Höyük revealed that the site was continuously occupied from the beginning of the Early Bronze Age to the end of the Iron Age. Eminler Höyük, which is one of the key sites on the plain, has also received attention because of the significant potential indicating archaeological layers dated to different periods of the 3rd millennium BC. Eminler Höyük, archaeological surveys and Early Bronze Age pottery finds are briefly presented in the first sections of this study. Main characteristics of the Early Bronze Age III pottery assemblage collected during the surveys is discussed in the following section. The last part of this study included the Early Bronze Age III settlement patterns of the plain.

Keywords: Eminler Höyük, Karaman, Survey, Early Bronze Age, Pottery.

Giriş

Orta Anadolu'nun güneyinde geniş bir alana yayılan Konya Havzası'nın MÖ III. binyılda dikkate değer yerleşim yoğunluğuna sahip olduğu ve kentsel ölçekte değerlendirilmesi gereken çok sayıda büyük yerleşimi bünyesinde barındırdığı bilinmektedir¹. Buna rağmen, havzanın kültürel, siyasal ve ekonomik gelişiminin kazılar vasıtasıyla araştırılmasına yönelik çabaların günümüze kadar oldukça sınırlı kaldığı görülmektedir. Havzada yürütülen ve Erken Tunç Çağı (ETÇ) bulguları sunan Konya Karahöyük, Sızma Höyük ve Pınarbaşı kazıları, farklı nedenlerle de olsa bu yöndeki araştırmalara kısıtlı katkı sunmuştur. Bunların dışında, havzanın doğu sınırında kalan Kınık Höyük'te Erken Tunç Çağı tabakalarının ancak son yıllarda araştırılmaya başlandığı görülmektedir².

Konya Havzası'nın güney ucunda yer alan Karaman Ovası, volkanik Karadağ kütleleriyle Toros Dağları'nın Orta Anadolu platosuna açılan kuzey yamaçları arasında uzanmaktadır (Lev. 1). Günümüze kadar, ETÇ kültürlerinin araştırılmasına yönelik herhangi bir arkeolojik kazının hayata geçirilmediği Karaman Ovası'nın MÖ III. binyıldaki durumuna ilişkin bilimsel veriler, büyük oranda yüzey araştırmalarına dayanmaktadır. Farklı kapsam ve yöntemlerle gerçekleştirilen araştırmaların sunduğu tabloda göze çarpan kültürel ve kronolojik boşlukların doldurulması ihtiyacı güncelliğini korumaktadır. Özellikle de günümüze kadar sürdürülen çalışmalarda, ETÇ sonlarına (MÖ 2300/2200-2000) ilişkin malzemelerin tanımlanamamış olması önemli bir bilimsel sorun olarak karşımızda durmaktadır. Bu sorunların güncel veriler ışığında değerlendirilmesi amacıyla 2016 yılında yüzey araştırmaları başlatılmıştır. Araştırmanın ilk etabında, ön saha araştırmalarıyla güçlü MÖ III. binyıl verileri sunduğu tespit edilen Eminler Höyük bölgenin anahtar yerleşimi olarak seçilmiş ve burada yoğun yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir³. Eminler Höyük'te yürütülen çalışmaların

1 Mellaart 1963, 207; Massa vd. 2020, 55.

2 Highcock ve Matessi 2021.

3 Kamış 2019, 232.

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası —
tamamlanmasından sonra Karaman Ovası'na yayılan yüzey araştırmaları hayata geerilmiş ve
bölgenin ET kültürü kavranmaya çalışılmıştır.

Karaman Ovası'nın ET sonlarındaki durumuna ilişkin yeni veriler sunmayı amaçlayan
bu çalışmada, öncelikle Eminler Höyük hakkında kısaca bilgi verilmiş ve höyükte yürütölen
araştırmalara değinilmiştir. Çalışmanın devamında, Eminler Höyük'ten derlenen ET
Çanak ömlerleri hakkında kısaca bilgi verilmiş ve dönemin son evresine ait örnekler
detaylıca ele alınmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise Eminler Höyük ve Karaman Ovası
yüzey araştırmaları verileri işığında ET sonlarında ovanın genel görünümine ilişkin
değerlendirmeler sunulmuştur.

Bir Erken Tunç Çağı Kenti: Eminler Höyük

Eminler Höyük, Karaman il merkezinin yaklaşık 20 km kuzeybatısında, Karadağ'ın
eteklerinin ovayla birleştiği alanda yer almaktadır (**Lev. 10: 16/01**). Eminler Höyük, daha önce
J. Mellaart ve S. Güneri tarafından ziyaret edilmiştir. J. Mellaart, Eminler'i Konya Ovası'nın
ET kentleri şeklinde tanımladığı büyük yerleşimler arasında saymaktadır⁴. S. Güneri,
“Eminler Yaşayış Yeri” şeklinde tanımladığı höyükten topladığı MÖ II. binyıl seramiklerine
değinerek, höyüğün yükselteleri arasında belirgin dönemsel ayrımlara rastlamadığını ifade
etmiřtir⁵.

Eminler Höyük'ün fiziksel görünümu ve topografik yapısı, yerleşimin Anadolu'da yaygın
görölen höyükleşme süreçlerinin büyük bölümünden ayrıştığına işaret etmiştir. Yerleşim,
kuzey-güney yönünde 800 metreye, doğu-batı yönünde ise 500 metreye ulaşan alan
içerisinde, birbirine bağlanan farklı yüksekliklerdeki beş tepeden oluşmaktadır (**Lev. 2**). Yüzey
araştırması kapsamında birden beşe kadar numaralandırılan tepelerin, deniz seviyesinden en
yüksek noktası yaklaşık 1034 metredir. Beş tepenin en yükseği konumundaki 2 numaralı
höyük, ova tabanından 25 metre kadar yükselmektedir.

Höyükte hızlı ve verimli bir araştırma geerleştirilmesi için Coğrafi Bilgi Sistemleri'ni
(CBS) temel alan bir araştırma stratejisi hayata geerilmiştir. Bu stratejinin başlangıç adımı
olarak höyüğün tüm detaylarının rahatlıkla izlenebileceği 3 boyutlu modeli üretilmiş,
model verileri kullanılarak höyük ve yakın çevresi eşit ölçölere sahip 500 adet toplama
birimine bölünerek toplama birimlerde tespit edilen tüm veriler değerlendirilmiştir (**Lev.
2-3**). 2016-2018 yılları arasında geerleştirilen çalışmalarla höyükteki yüzey araştırmaları
tamamlanmıştır. Yüzey araştırmasında, Eminler Höyük'te karşılaşılan en yoğun malzeme
grubu çeşitli dönemlere ait seramik parçalarıdır. Farklı dönemlere tarihlendirilen seramik
parçalarının yanı sıra hilal biçimli pişmiş toprak ağırlıklar, ağırşaklar, tunç iğneler, tunç obje
parçaları, kurşun halkalar gibi buluntularla da karşılaşılmıştır.

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı Seramik Buluntuları

4 Mellaart 1963, 207.

5 Güneri 1989, 100.

Sistematik toplama, seramik gruplarının ve tipolojik yelpazenin tanımlanabileceği miktarda malzeme elde edilmesini sağlamıştır. Seramiklerin analizinde karşılaşılan en önemli güçlük, yakın çevrede tabaka düzeni içerisinde araştırılmış yerleşimlerin bulunmamasıdır. Bu nedenle, seramiklerin gruplanmasında Orta Anadolu'dan Kilikya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada gerçekleştirilen kazı ve araştırmaların verileri göz önünde bulundurulmuş ve Eminler Höyük seramik parçaları hamur, yüzey işlenişi, biçimsel özellikler açısından karşılaştırmaya tabi tutulmuştur.

Yüzey araştırmasında 14764 adet seramik parçası toplanmış ve istatistikî analize tabi tutulmuştur. Toplanan seramik parçalarının dağılımına bakıldığında, 8132 parçanın dönemsel özellikleri açık olmayan amorf parçalar, kalan 6632 parçanın ise tanımlayıcı örneklerden oluştuğu görülmüştür. Tanımlayıcı özellik gösteren seramik parçalarından 3924 adetinin ETÇ'nin farklı evrelerine, 2490 adetinin MÖ II. binyıla, geriye kalan az sayıdaki parçanın ise Demir Çağı ve daha geç dönemlere ait olduğu tespit edilmiştir. Toplanan arkeolojik materyalin dönemsel dağılımı, höyüğün yoğun şekilde iskân edildiği dönemlerin MÖ III. ve II. binyıllar olduğunu ortaya koymuştur. ETÇ seramik parçalarının değişen yoğunluklarda da olsa tüm tepelerde bulunması, bu dönemde höyüğün tamamının iskân edildiğine dair güçlü bir göstergedir (**Lev. 3**). Bu durum, ETÇ Orta Anadolu yerleşimleri için önerilen ortalama büyüklükleri oldukça aşan kentsel nitelikli bir yerleşimle karşı karşıya olunduğuna açıkça işaret etmiştir⁶. Bu nedenle de höyüğün Orta ve Batı Anadolu bölgelerini kapsayan geniş coğrafi alan içerisindeki en büyük ETÇ yerleşimlerinden biri olduğu rahatlıkla ifade edilebilir.

Eminler Höyük'te derlenen ETÇ seramiğinin hamur ve yüzey işlenişlerine dayanan analizi çok sayıda seramik grubunun tanımlanmasını sağlamıştır. Bu süreçte, tanımlanan seramik gruplarının kronolojik olarak farklı ağırlık noktalarını temsil ettikleri belirlenmiştir. Bu gözlem doğrultusunda, seramik grupları erken ve geç gruplar şeklinde iki kümeye ayrılarak ele alınmıştır. Bu çalışmanın odağında yer almayan ve bu nedenle sınırlı bir şekilde aşağıda değinilen erken tarihli birinci kümede, Karaman Ovası'nda yürütülen hemen tüm araştırmalarda yaygın şekilde tespit edilen Orta Anadolu Metalik Seramiği, el yapımı kırmızı astarlı seramik, tarazlı seramik ve kaba seramikler yer almaktadır. Söz konusu gruplarda yer alan seramik örneklerini Karaman Ovası'nda ETÇ kültürel dizilimi kazılar yoluyla ortaya konulmadığı için kesin bir kronolojik çerçeveye oturtmak güçtür. Ancak benzer malzeme gruplarının tespit edildiği Acemhöyük, Konya Karahöyük, Göltepe, Kınık Höyük, Kilisetepe ve Tarsus Gözlükule kazıları genel hatlarıyla da olsa bir kronolojik çerçevenin belirlenmesine imkân sunmaktadır. Bu çerçevenin belirlenmesinde en fazla katkı sunan seramik gruplarından biri boya bezekli Orta Anadolu Metalik Seramiği'dir. Karaman Ovası'nın büyük ETÇ merkezlerinde yoğun bir şekilde temsil edilen bu seramik grubuna ait örnekler, Eminler Höyük tüm ETÇ seramiğinin yaklaşık %25'ini oluşturmaktadır. Orta Anadolu Metalik Seramiği yukarıda değinilen tüm kazı merkezlerinde farklı dönemlere tarihlenen tabakalarda

6 Çevik 2007, 136.

değişen yoğunluklarda tespit edilmiştir⁷. ETÇ'nin ilk yarısında ortaya çıkan Orta Anadolu Metalik Seramiğinin en geç örneklerinin, bu merkezlerden bazılarında ETÇ III'ün erken evresinde de (MÖ 2450-2300) kullanılmaya devam ettiği bilinmektedir⁸. Farklı bölge ve yerleşimlerle daha sınırlı benzerlik ilişkileri sunan el yapımı kırmızı astarlı seramik, tarazlı seramik ve kaba seramikler için de benzer bir kronolojik çerçevenin sunulması mümkün görünmektedir. Dolayısıyla, Eminler Höyük'te derlenen tüm ETÇ seramiğinin yaklaşık %95'ini oluşturan birinci kümenin kendi içindeki kronolojik ayırım çizgileri kesin olarak belirlenemese de MÖ 3000-2300 yılları arasına yerleştirilmesi mümkündür.

Eminler ETÇ seramiğinin ikinci kümesini oluşturan seramik grupları yalın seramik, boya bezekli seramik, kırmızı astarlı seramik ve devetüyü renkli seramik şeklinde sıralanabilir. Eminler Höyük'te derlenen ETÇ seramiğinin %5'ini temsil eden bu grupların büyük bir bölümü Karaman Ovası yerleşimlerinde günümüze kadar tanımlanamayan seramik örneklerini içermesi nedeniyle önem taşımaktadır. Bunların dışında, Orta ve Batı Anadolu'da çok sayıda yerleşimden bilinen çark yapımı kırmızı astarlı seramik ile bazı gri seramik örnekleri, söz konusu grupların kökenlerinin MÖ III. binyıl sonlarına dayanması nedeniyle burada kısaca ele alınmıştır. Eminler Höyük'te yaygın görülen çark yapımı kırmızı astarlı seramik ile daha az sayıda bulunan gri seramik örnekleri yukarıda sunulan istatistiki verilere dahil edilmemiştir.

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları

2016-2018 yılları arasında Eminler Höyük'te yürütülen yoğun yüzey araştırmaları kapsamında derlenen ve ETÇ III'ün geç evresine (MÖ 2300/2200-2000) ait olduğu düşünülen seramik örnekleri, farklı bölgelerle karşılaştırma imkânı sunmakta ve çeşitlilik anlamında azımsanamayacak bir yelpazeye yayılmaktadır. Yukarıda değinildiği gibi tüm ETÇ seramiğinin yaklaşık %5'ini oluşturan örneklerin dağılımına bakıldığında, bunların %80'den fazlasının höyüğün kuzeyinde bulunan 1 ve 2 numaralı tepelerden derlendiği ortaya çıkmıştır. Bu durum, söz konusu dönemin yerleşim yoğunluğuna dair bir ipucu vermektedir. Eminler Höyük'te derlenen bu döneme ait seramik örneklerinin dağıldığı gruplar ile bu gruplarda yer alan kap parçalarının biçimsel özellikleri aşağıda değerlendirilmiş ve karşılaştırmalar yoluyla kültürel bağlamı tanımlanmaya çalışılmıştır.

Yalın Seramik

Yalın seramik, Orta ve Batı Anadolu bölgelerinde ETÇ III başlarında çömlekçi çarkının kullanıma girmesiyle yaygınlaşan başlıca seramik türlerindedir⁹. Çömlekçi çarkından alındıkları şekliyle bırakılan ve yüzeylerine genellikle herhangi bir işleme rastlanmayan yalın seramik örnekleri, Kilikya'dan Batı Anadolu'ya kadar uzanan coğrafi alanda çok sayıda ETÇ

7 Kamyş ve Şener 2022, 362; Hacı 2017, 22.

8 Kamyş ve Şener 2022, 363.

9 Efe 2007, 55.

yerleşiminde tespit edilmiştir¹⁰. Genellikle tabak, çanak, tankard gibi formlarda karşımıza çıkan yalın seramikler, Orta Anadolu Bölgesi'nin Acemhöyük ve Kültepe gibi büyük merkezlerinde azımsanamayacak sayıda açığa çıkartılmıştır¹¹. Yalın seramiğin Karaman Ovası ETÇ yerleşimlerindeki durumu ele alındığında, günümüze kadar gerçekleştirilen araştırmalarda, bu grubun herhangi bir araştırmacı tarafından tanımlanmadığı görülmektedir. Mellaart, Konya Havzası genelini kapsayan araştırmasında bazı yerleşimlerde ETÇ'ye ait olabilecek çark yapımı tabak ve çanak parçalarına rastlamış, ancak bu örneklerin tarihlendirmesinin şüpheli olduğunu vurgulamıştır¹².

Eminler Höyük'te yalın seramik başlığı altında ele alınabilecek az sayıda kap parçasıyla karşılaşmıştır (**Lev. 4A:1-5**). Tamamı çanak parçalarından oluşan örnekler, devetüyü tonlarında hamur rengine sahiptir. Az kum katkılı ve iyi pişirilmiş çanak parçalarının tamamı çark yapımıdır. Söz konusu çanaklar biçimsel özellikleri itibarıyla MÖ II. binyıl yerleşimlerinde yaygın şekilde görülen yalın çanak formlarından ayırmakta ve ETÇ III yerleşiminde tespit edilen çark işi çanaklarla benzerlik göstermektedir. Literatürde "A-2 Tabakları" şeklinde anılan bu tip çanaklar, ETÇ III'ün karakteristik kap formlarından biri olup, dönemin kültürel ve ticari ilişkilerin tanımlanmasında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır¹³. Az sayıda da olsa bu forma ait örneklerin Eminler Höyük'te bulunması, yerleşimin Anadolu'da etkilerini hissettiren kültürel ve ekonomik ilişkiler ağından kopuk olmadığını göstermektedir.

Boya Bezekli Seramik

Orta Anadolu'nun güneyinde geniş bir alana yayılan Konya Havzası'nda ETÇ boyunca boya bezekli seramik türlerinin yaygın şekilde kullanıldığı bilinmektedir. Bu çalışmada kısaca değinilen ve Konya Havzası'nın tamamında görülen Orta Anadolu Metalik Seramiği bu durumun en belirgin göstergelerinden biridir. Orta Anadolu Metalik Seramiği dışında, daha sınırlı bir yayılım gösteren çeşitli tiplerdeki boya bezekli seramik örneklerinin farklı yerleşimlerde tespit edildiği bilinmektedir¹⁴. ETÇ sonlarına doğru gelindiğinde ise boya bezekli seramik türlerinin yayılımı açısından daha belirsiz bir manzaranın ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu döneme ilişkin en güçlü veriler, çok sınırlı şekilde yayınlanmışsa da Konya Karahöyük'ten gelmektedir. Yerleşimin ETÇ III tabakalarında tespit edilen ve "Intermediate" Seramiği ile ilişkilendirilen boya bezekli seramikler dikkati çekmektedir¹⁵. Bu seramik türünün kuzeyde Aksaray çevresinde de güçlü bir şekilde temsil edildiği Acemhöyük ve Ovaören kazılarında bilinmektedir¹⁶. Ancak Konya Karahöyük'te çok sayıda örneği bulunan bu seramik türünün Konya Havzası'ndaki yayılımına ilişkin veriler kısıtlıdır. Bu

10 Türkteki 2014, 94-95.

11 Kamış 2022, 784; Özgüç 1986, 38; Kulakoğlu vd. 2020, 19.

12 Mellaart 1958, 337.

13 Efe 2007, 55.

14 Mellaart 1963, 223.

15 Alp 1966, 116; Mellink 1962, 75.

16 Şener 2022, 491.

döneme ilişkin üzerinde durulması gereken bir diğer boya bezekli seramik türünü haç motifli çanaklar oluşturmaktadır. Konya Havzası'nda gerçekleştirilen araştırmalarda az sayıda örneği bulunan haç motifli çanaklar, bölgenin bu dönemdeki kültürel bağlantılarının kronolojik bir zemine oturtulması açısından önem taşımaktadır¹⁷.

Eminler Höyük yüzey araştırmalarında yerleşimin ETÇ sonlarındaki kültürel bağlantılarının anlaşılmasına katkı sunan az sayıda boya bezekli seramik örneği ele geçmiştir. Eminler Höyük boya bezekli seramik örneklerini iki gruba ayırarak değerlendirmek mümkündür. İlk grupta devetüyü, kırmızımsı devetüyü ve grimsi devetüyü zemin üzerine kırmızı veya siyah boyalarla basit geometrik ve çizgisel motiflerin işlendiği kap parçaları yer almaktadır (**Lev. 9: 1**). İki parçayla temsil edilen ikinci grubu haç motifli çanaklar oluşturmaktadır.

İlk grupta yer alan seramik örneklerinin devetüyü renkli hamurlarında taşçık, kalker ve az kum katkısı göze çarpmaktadır. İyi pişirilmiş kap parçalarının tamamı el yapımıdır. Bu grupta yer alan örneklerin büyük bir bölümü form vermeyen kapalı kaplara ait gövde parçalarıdır (**Lev. 8B: 2-5**). Form özellikleri tanımlanabilen iki örnekten biri kısa boyunlu, dışa çekik ağız kenarlı çömleğe aittir (**Lev. 7B: 4**). İkincisi ise altlık olduğu düşünülen örnektir (**Lev. 8B: 1**). Kısa boyunlu çömleğin ağız kenarının iç ve dış kısmında siyah renkli geniş boya bant bulunmaktadır. Çömleğin gövdesinde ise aynı renk boyayla işlenmiş içleri kafes motifi ile doldurulmuş bitişik üçgen veya baklava dilimi olabilecek düzenleme göze çarpmaktadır. Bu çömleğin yapım tekniği, hamur, bezme ve form özellikleri açısından en yakın benzerleri ETÇ sonlarına tarihlenen Acemhöyük V. tabakadan bilinmektedir¹⁸. Kap altlığı şeklinde değerlendirdiğimiz örneğin kırmızımsı devetüyü renkli astarı üzerinde, yüzeyi çapraz şekilde kat eden beşer adet paralel çizgiden oluşan iki grup görülmektedir. Çizgi gruplarının kesişim noktasında ise kafes motifi dolgu bir baklava dilimi ortaya çıkmıştır. Bu tip bezemelere sahip kap altlıklarının kazılar vasıtasıyla tespit edildiği tek yerleşim şimdilik Acemhöyük'tür. Yerleşimin ETÇ III'e tarihlenen IX-V. tabakalarında benzer bezeme anlayışına sahip örnekler bulunmuştur¹⁹.

Boya bezekli çömlek gövde parçalarının dış yüzeylerinde kırmızının tonlarında işlenmiş kafes, içleri kafes taramalı üçgen, kesişen paralel çizgi ve bant bezek motifleri dikkati çeker. Boya bezekli gövde parçaları tipolojik karşılaştırma imkânı sunmamaktadır. Ancak kap parçalarının yüzeylerindeki boya bezekler, bu husustaki güçlüğün önemli oranda aşılmasını sağlamaktadır. Eminler Höyük örneklerinde karşılaşılan boya bezek repertuarını genel hatlarıyla Konya Karahöyük, Acemhöyük, Ovaören gibi yerleşimlerden bilinen boya bezekli seramik türüyle ilişkilendirmek mümkündür. Bu tarz boya bezeklerle süslenmiş binlerce kap parçasının açığa çıkarıldığı Acemhöyük'ün kapalı kap formlarında, Eminler Höyük örnekleriyle benzerlik kurulabilecek çok sayıda örnek bulunmaktadır. Özellikle kafes, boya

17 Mellaart 1958, 321.

18 Kamış 2012: 124.

19 Kamış 2012: 131.

bant, üç sıra oluk ve çok küçük bir kısmı korunmuş üçgen motiflerinin görüldüğü çömlek gövde parçası, bu seramik türünün tüm karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır (**Lev. 8B: 4**).

ETÇ'nin son yüzyıllarına tarihlenen Acemhöyük IX-V. tabakalar ile Konya Karahöyük VI-IV. tabakalarda bulunan boya bezekli seramiklerle bağlantılı örneklerin Eminler Höyük'te tespit edilmesi, üzerinde durulması gereken bazı hususları beraberinde getirmektedir. Bunların en önemlilerinden biri boya bezekli seramiklerin yerleşime dışarıdan getirilip getirilmediği hususudur. Konya Karahöyük, Acemhöyük gibi daha kuzeyde bulunan yerleşimlerde çok sayıda örneği bulunan boya bezekli seramiklerin Eminler Höyük'te az sayıda ele geçmesi, bu olasılığı güçlendiriyor gibidir. Ancak höyükte kazı çalışması ve analitik çalışmalar yapılmadan bu soruna kesin bir cevap verilmesi mümkün değildir. Bu çerçevede, Eminler Höyük boya bezekli seramik örneklerinin ortaya koyduğu en önemli arkeolojik sonuç, yerleşimin kuzeyde bulunan önemli ETÇ merkezleriyle bağlantısına işaret etmesidir.

Eminler Höyük boya bezekli seramiklerinin ikinci grubunda bulunan örnekler, Batı ve Orta Anadolu bölgelerinde ETÇ sonlarında yaygınlaşan haç motifi çanaklarla benzerlik gösteren kap parçalarıdır. Örneklerden ilki kırmızımı devetüyü astarlı ve perdahlı el yapımı çanak parçasıdır (**Lev. 4B: 5**). İçte çekik ağız kenarlı çanağın ağız kenarının iç ve dış kısmında koyu kırmızı yatay bant bezeme bulunmaktadır. Çanağın iç yüzeyinde ise yatay bant bezemeye dikey olarak bağlanan bir başka kırmızı bant görülmektedir. Bu özellikleriyle söz konusu çanak parçasında görülen bezemenin haç motifine işaret ettiği açıktır. Karaman Ovası'ndan günümüze kadar herhangi bir örneği yayınlanmayan kırmızı haç motifi çanakların başka bir örneği, Kıbrıs (Kanaç) Höyük'te bulunmuştur (**Lev. 4B: 6**). İçte çekik ağız kenarlı, pembemsi devetüyü astarlı, el yapımı çanağın hamuru taşçık katkılıdır. Eminler Höyük örneği gibi, bu çanağın ağız kenarında da yatay koyu kırmızı bant ile buna dikey bağlanan diğer boya bant bezeme göze çapmaktadır. Eminler Höyük'te bulunan ikinci örnek, el yapımı kırmızı astarlı ve perdahlı çanak parçasıdır (**Lev. 5B: 4**). Hafif dışa kalınlaştırılmış dudaklı çanak parçasının dış yüzeyinde görülen kırmızı astarın ağız kenarının içinde de devam ettirilmesiyle yatay bant elde edildiği ve bant bezemeye dikey şekilde bağlanan kalın kırmızı çizgilerle bezemenin tamamlandığı anlaşılmaktadır. Bu özellikleriyle, söz konusu çanak parçası ETÇ sonlarında yaygınlaşan ve haç motifi çanakların alt tipi şeklinde değerlendirilen çok kollu haç motifi kaplarla benzerlik göstermektedir²⁰.

Seramik kaplar üzerine uygulanan haç motiflerinin Anadolu'da uzun bir geçmişe sahip olduğu ve en erken örneklerinin Neolitik Çağ'a kadar takip edilebildiği bilinmektedir²¹. Demircihöyük örnekleri, ETÇ'nin ilk yarısında bu tarz motiflerle süslenmiş kapların Orta Anadolu'nun batısında yoğun bir şekilde kullanıldığını göstermektedir²². ETÇ III'ün ikinci yarısında (MÖ 2200-2000) ise haç motifleriyle süslenmiş çanakların yaygınlaştığı ve bölgeler

20 Mellaart 1958, 322.

21 Mellaart 1970, fig. 59, 8-9.

22 Seeher 1987, 122, abb. 27.

üstü bir gelişime işaret ettiği anlaşılmaktadır. Batı Anadolu'da Troya, Beycesultan gibi kazısı yapılan merkezlerinden bilinen haç motifli çanaklar, Orta Anadolu'da Achemhöyük, Kültepe, Polatlı'nın aralarında bulunduğu çok sayıda yerleşimde açığa çıkarılmıştır²³. Tarsus ve Kilise Tepe'de bulunan örnekler ise Kilikya'nın üzerinde durulan yayılma eğiliminin dışında kalmadığına işaret etmektedir. Kazılar dışında, yüzey araştırmaları vasıtasıyla da çeşitli bölgelerde bulunan çok sayıda yerleşimden haç motifli çanak örneklerinin tespit edildiği görülmekte ve bölgeler üstü yayılım fikrini güçlendirmektedir²⁴. Çeşitli bölgelerde çok sayıda yerleşimde bulunan haç motifli çanaklar yakından incelendiğinde, kap formları ve hamur özellikleri açısından homojen bir gruptan ziyade bezeme özellikleriyle yakınlaşan bir anlayıştan söz etmek mümkün görünmektedir. Achemhöyük, Kültepe gibi büyük ETÇ merkezlerinde bulunan örneklerin "Intermediate", Alishar III gibi yerel çanak çömlek türlerinin özelliklerini yansıtması bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Eminler ver Kıbrıs Höyük'te bulunan çanaklar biçimsel özellikleriyle ele alındığında, Achemhöyük, Kültepe, Alishar gibi kuzeyde yer alan merkezlerden bilinen çanak formlarına benzerliğiyle dikkati çekmektedir²⁵. Karaman Ovası'nın hemen güneyinde, Göksu Vadisi'nde yer alan Kilise Tepe'de ETÇ sonlarına ait tabakaların güçlü bir şekilde temsil edilmesi ve bu tabakalarda çok sayıda haç motifli çanağın ele geçmesi, kültürel bağlantı beklentisini arttırmaktadır²⁶. Ancak haç motifli çanakların bezeme unsurları dışında kalan özelliklerinin bu beklentiye cevap verdiğini ifade etmek mümkün değildir.

Kırmızı Astarlı Seramik

Eminler Höyük yüzey araştırmaları, Karaman Ovası'nda ETÇ yerleşimlerinde çok yaygın görülen el yapımı kırmızı astarlı seramikten²⁷ astar rengi, hamur bileşimi, kap formları gibi özellikleriyle ayrılan yeni bir kırmızı astarlı seramik grubunun tanımlanmasını sağlamıştır. Tamamı el yapımı kap parçalarından oluşan grubun en belirgin özelliklerinden biri mat görümlü kalın kırmızı astarlardır (**Lev. 9:2**). Koyu kırmızının tonlarındaki astarlarda zaman zaman pişmeden kaynaklı alacalanmalar görülebilmektedir. Bu gruptaki kap parçalarının hamurlarında genellikle bitkisel katkıya rastlanmış olup, taşçık, kalker gibi inorganik katkılar da göze çapmıştır. Kaplar genellikle iyi pişirilmiştir. Ancak bazı örneklerin cidarlarında kalın gri özler görülmesi, homojen pişmenin bu grubun genel özelliği olmadığına işaret etmektedir.

Kırmızı astarlı seramik örnekleri formlarına göre değerlendirildiğinde, bu grubun çeşitli çanak tipleri ile az sayıda çömlek örneğinde yoğunlaştığı görülmüştür. Kırmızı astarlı Eminler Höyük çanakları, basit ağız kenarlı yayvan çanaklar (**Lev. 4A: 6 ve 8**), içe eğik kesilmiş ağız kenarlı çanaklar (**Lev. 4B: 1-3**), içe çekik ağız kenarlı çanaklar (**Lev. 4B:4 ve Lev. 5A: 6**), içe çekik ağız kenarlı derin çanaklar (**Lev. 5B: 1-2**), hafif dışa kalınlaştırılmış dudaklı çanaklar

23 Korfmann 1983.

24 Korfmann 1983.

25 Kamış 2020, 244; Öktü 1973, taf. 8, I-B/04.

26 Symington 2007, 307-308.

27 French 1962, 41.

(**Lev. 5B: 3**), hafif dışa kalınlaştırılmış dudaklı küresel gövdeli çanaklar (**Lev. 6A: 1-6**) ve “S” profilli çanaklar (**Lev. 7A: 1-2**) şeklinde 7 ana tipe ayırarak değerlendirmek mümkündür.

Basit ağız kenarlı, yayvan sığ çanaklar birkaç parça ile temsil edilmektedir. Bu tipteki basit profilli çanakların biçimsel açıdan en yakın benzerlerine Alishar III seramiğinde rastlanmıştır²⁸. İçe eğik kesilmiş ağız kenarlı, kırmızı astarlı çanaklar küresel gövdeli derin kaplardır. Bunların en yakın benzerleri Acemhöyük'ten bilinmektedir. Acemhöyük'te VII-V. tabakalardan ele geçen bu tip çanaklar, ETÇ sonlarına tarihlendirilmiştir²⁹. Bunun dışında, az sayıda da olsa Alishar III boya bezekli seramik repertuarında ve Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9. tabakadan söz konusu çanak tipiyle benzerlik gösteren örnekler mevcuttur³⁰. Orta Anadolu dışında ise bu tipteki çanakların en yakın örnekleri Troya'nın IV. ana kültür katında karşımıza çıkmıştır³¹.

İçe çekik ağız kenarlı çanaklar, yüzey buluntuları içindeki yaygın formlardan biridir. Kırmızı astarlı grupta da örnekleri bulunan çanakların en karakteristik özellikleri içe çekik ağız kenarları ile konik gövde yapılarıdır. Bir örneğin ağız kenarı ile gövdesinin birleşim noktasında bulunan kısmen korunmuş kulp göze batmaktadır (**Lev. 5A: 6**). İçe çekik ağız kenarlı çanaklar, Kızılırmak Kavsi ile Aksaray çevresinde bulunan yerleşimlerin tipik ETÇ III formlarından biridir. Bu nedenle, “Intermediate” ve Alishar III gibi boya bezekli seramik geleneklerinde Eminler Höyük buluntuları ile biçimsel açıdan benzerlik taşıyan çok sayıda örnek bulmak mümkündür. Kültepe 12-11. tabakalar ile Alishar 7-5 M tabakalarında bulunan örnekler dikkat çekicidir³². Bunlar dışında, Acemhöyük'te bulunan benzer tipteki boya bezeksiz çanakların hamur ve yüzey özellikleri açısından Eminler Höyük buluntularına daha yakın görünüm sunduklarını ifade etmek mümkündür³³. Kabaca ETÇ III'ün ikinci yarısına tarihlenen IX-V. tabakalarda bulunan Acemhöyük örnekleri, söz konusu formun kronolojik çerçevesinin belirlenmesinde yardım etmiştir.

Eminler Höyük'te bulunan içe çekik ağız kenarlı, kırmızı astarlı derin çanaklar, karşılaştırma verileri açısından benzer bir çerçeveye oturmaktadır. “Intermediate”, Alishar III gibi boya bezekli gruplarda çok sayıda benzeri olan bu formun boya bezeksiz benzerlerinin Acemhöyük'te bulunduğu görülmektedir³⁴. Hamur ve yüzey özellikleri bakımından Eminler Höyük buluntularıyla yakın benzerlik gösteren Acemhöyük çanakları IX-V. tabakalarda yaygındır. Eminler örneklerinin birinde, iç yüzeye uygulanan kırmızı astarın ağız kenarı dışında devam ettirilmesiyse dış yüzeyde bant görüntüsü elde edildiği görülmektedir (**Lev. 5B: 1**). Acemhöyük örneklerinde sıkça rastlanan bu uygulamanın Orta Anadolu'da geniş bir alana

28 Omura 1991, şek. 9-10; von der Osten 1937, 241.

29 Kamış 2012, 72.

30 Omura 1991, şek. 9-10; Orthmann 1963a, taf. 11: 72,75,86-87.

31 Blegen vd. 1951, 179, 7-8.

32 Öktü 1973, tab.II.; von der Osten 1937, fig. 248: 17-19.

33 Kamış 2012, 76-78.

34 Kamış 2012, lev. 68.

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası — yayıldığı Alişar ve Kültepe buluntularından anlaşılmaktadır³⁵. Son yıllarda ayrıntılı şekilde araştırılan Kırşehir Yassihöyük'ün ETÇ sonu tabakalarında içe çekik ağız kenarlı çanaklarla birlikte bu tipin çok sayıda örneğine rastlanması yaygınlığın bir diğer göstergesidir.³⁶ İçe çekik ağız kenarlı derin çanakların benzerlerine Küllüoba, Beycesultan gibi merkezlerde de rastlanması, bu formun ETÇ sonlarına doğru oldukça geniş bir coğrafyaya yayıldığını göstermesi açısından önem taşımaktadır³⁷.

Hafif dışı kalınlaştırılmış dudaklı, şişkin omuzlu, basık küresel veya konik gövdeli çanaklar, bu çalışmada tartışılan Eminler Höyük seramik repertuarının dikkat çeken formlarından biridir (**Lev.5B: 3-6**). Kırmızı astarlı örneklerden birinde dış yüzeyi kaplayan kırmızı astarın ağız kenarının içinde devam ettirilmesiyle bant bezeme elde edildiği görülmektedir (**Lev.5B: 3**). Bu tipteki Eminler Höyük çanaklarının benzerleri Acemhöyük, Kültepe ve Alişar'dan bilinmektedir. Acemhöyük örnekleri ağırlıklı ETÇ sonlarına tarihlenen V. tabakadan bilinmektedir³⁸. Boya bezekli Kültepe ve Alişar örneklerinin de aynı zaman aralığına tarihlenen tabakalarda buldukları görülmektedir³⁹. Karşılaştırma için Orta Anadolu dışına taşan daha geniş bir coğrafyaya bakıldığında ise Eminler Höyük çanak parçaları ile bağlantı kurulabilecek örneklerin Troya'nın IV. ana kültür katında yaygın oldukları görülmüştür⁴⁰.

Hafif dışı kalınlaştırılmış dudaklı, küresel gövdeli el yapımı çanaklar, biçimsel özellikleri nedeniyle Eminler Höyük ETÇ III seramik repertuarının en göze batan gruplarından biridir. Bu çanak formunun MÖ II. binyıl kültürlerinin en yaygın kap formları arasında yer alan çark yapımı, dışı kalınlaştırılmış dudaklı çanaklar ile benzerliği hemen göze çarpmaktadır. Orta ve Batı Anadolu bölgelerinin hemen hemen tüm MÖ II. binyıl yerleşimlerinde tespit edilen çark yapımı çanakların benzerleri Eminler Höyük malzemesi içinde de yaygındır. Hamur, yüzey ve yapım tekniği ile MÖ II. binyıl örneklerinden ayrılan Eminler Höyük çanaklarıyla biçimsel açıdan benzerlik kurulabilecek örneklerle geniş bir coğrafyaya yayılan çeşitli merkezlerde karşılaşmıştır. Bunlar arasında, Acemhöyük, Alişar, Kültepe, Küllüoba ve Beycesultan başlıca merkezler olarak belirtilebilir. Acemhöyük örnekleri çoğunlukla yerleşimin VII-V. tabakalarına ait arkeolojik kontekstlerde ele geçmiştir⁴¹. Alişar III (6-5M) tabakalarında dışı kalınlaştırılmış dudaklı çanakların diğer formlara oranla daha seyrek rastlandığı ifade edilmiştir⁴². Kültepe'de çark yapımı kırmızı astarlı dışı kalınlaştırılmış dudaklı çanaklarla birlikte bulunan Alişar III tipi çanaklar, höyüğün 10-9. katlarıyla Karum'un IV-III. katlarında açığa çıkartılmış ve söz konusu tabakaların bir yeniliği

35 Şener 2022, 493; von der Osten 1937, 154; Öktü 1973, taf. 8.

36 Şener 2021, 66.

37 Lloyd ve Mellaart 1962, fig. P52: 9; Şahin 2013, 62; Yılmaz ve Çelik 2021: 49-51.

38 Kamış 2012, 74.

39 von der Osten 1937, fig. 248: 30; Omura 1991, şek. 33.

40 Blegen vd. 1951, 180, 14-18.

41 Kamış 2012, 70.

42 von der Osten 1937, 247.

şeklinde değerlendirilmiştir⁴³. Küllüoba'da "Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi" olarak değerlendirilen II. tabakanın tüm evrelerinde görülen çanaklar, Eminler Höyük örnekleriyle benzerlik taşımaktadır. Küllüoba'da "şişkin dudaklı kaseler" şeklinde adlandırılan bu form, dışa kalınlaştırılmış dudaklı MÖ II. binyıl çanaklarının öncüsü olarak kabul edilmiştir⁴⁴. Beycesultan IX. tabakada bir örneği bulunan el yapımı dışa kalınlaştırılmış dudaklı çanakların VIII. tabakadan itibaren artmaya başladığı ve ETÇ sonuna kadar yerleşimin en yaygın çanak formlarından biri haline geldiği bilinmektedir⁴⁵. El yapımı kırmızı astarlı çanaklarının son grubunu oluşturan "S" profilli örnekler, dışa dönük dudakları ve gövdenin üst kısmında içe doğru hafifçe kıvrılan cidarları ile karakterize olmaktadır. Kalın cidarlı küresel gövdeli çanak formunun benzerlerine Boğazköy, Troya gibi yerleşimlerin ETÇ sonlarına tarihlenen tabakalarında rastlanmıştır⁴⁶.

Genellikle gövde parçalarıyla temsil edilen kırmızı astarlı çömleklere ait bir adet profil parçası dikkati çekmiştir. Dışa çekik ağızlı ve kısa boyunlu el yapımı çömleğin kırmızı astarının ağız kenarının iç kısmında devam ettirildiği görülebilmektedir (**Lev.7B: 3**). Çömleğin en belirgin özelliği omuz üzerinde yer alan baskı bezek nokta dizisidir. Baskı bezek dizilerinden oluşan motiflerin Erken Tunç Çağı sonlarında yaygınlaştığı bilinmektedir⁴⁷. Aynı tip nokta dizileri Eminler Höyük'te az sayıda kırmızı astarlı çömlek parçasında da göze çarpmıştır (**Lev.8B: 6**).

Deve Tüyü Renkli Seramik

Eminler Höyük yüzey araştırmaları kapsamında Karaman Ovası'nda ilk defa tanımlanan diğer seramik grubunu devetüyü renkli çanak çömlek parçaları oluşturmaktadır. Tamamı el yapımı kap parçalarından oluşan grubun en belirgin özelliklerinden biri mat görünümlü iç ve dış yüzeyleridir (**Lev. 9: 3**). Astarlı ve zayıf perdahlı yüzeylerde zaman zaman pişmeden kaynaklı renk dalgalanmaları görülmektedir. Bu gruptaki kap parçalarının hamurlarında genellikle taşçık, kalker gibi inorganik katkılara rastlanmış olup açık formlarda bitkisel katkı da görülmüştür. Genellikle iyi pişirilmiş örnekleri içeren devetüyü renkli seramikler, genel özellikleri itibarıyla kaba nitelikli bir seramik grubu olarak tanımlanabilir.

Devetüyü renkli seramik örnekleri formlarına göre değerlendirildiğinde, bu grubun çeşitli çanak tipleri ile çömleklere yoğunlaştığı görülmüştür. Devetüyü renkli Eminler Höyük çanakları, basit ağız kenarlı yayvan (**Lev. 4A: 7**), içe çekik ağız kenarlı (**Lev. 5A: 1-5**) ve hafif dışa kalınlaştırılmış dudaklı örnekler (**Lev. 5B: 5-6**) olmak üzere 3 ana tipe ayrılmaktadır. Orta Anadolu Bölgesi ETÇ III yerleşimlerinde rastlanan söz konusu tiplerin benzerlik ilişkileri yukarıda değinilen kırmızı astarlı örnekler üzerinden takip edilebilir. Devetüyü renkli çömleklere, biçimsel özellikler açısından daha fazla çeşitlilik göstermektedir (**Lev. 7B:**

43 Omura 1991, 151; Emre 1989, 117.

44 Şahin 2013, 64.

45 Lloyd ve Mellaart 1962, 215.

46 Orthmann 1963a, taf. 17: 17-18;

47 Blegen vd. 1951, 187: 2.

1-2 ve Lev. 8A: 1-5). Hafif içe dönük ağız kenarlı çömlek parçası, ağız kenarının altındaki at nalı biçimli tutamağıyla bu grubun öne çıkan örneklerinden biridir (Lev. 7B: 1). Karaman Ovası'ndan pek fazla örneği bilinmeyen at nalı tutamaklı çömleğin benzerleri Demircihöyük, Küllüoba gibi yerleşimlerde ETC'nin farklı evrelerinde karşımıza çıkmaktadır⁴⁸.

Çark Yapımı Kırmızı Astarlı Seramik

Erken Tunç Çağı'nın son evresini teşkil eden ve genellikle "Geçiş Çağı" (MÖ 2200-2000) başlığı altında değerlendirilen zaman aralığı, Orta Anadolu Bölgesi'nde kültürel yapının yeniden şekillendiği dönemdir. Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nın (MÖ 2000-1700) büyük ticari merkezlerinin ortaya çıkışına zemin hazırlayan dönemin en belirgin özellikleri arasında çanak çömlek geleneklerinde izlenebilen çarpıcı değişiklikler de yer almaktadır. Değişimin Orta Anadolu Bölgesi açısından önemli yansımalarından biri, bölgenin eski geleneklerini yansıtan seramik gruplarının yanına teknik ve biçimsel özellikleriyle yeni gelişmelere işaret eden çanak çömleklerin eklenmesidir⁴⁹. MÖ II. binyıl başlarından itibaren giderek yaygınlaşan ve Anadolu seramik sanatının en gelişkin aşamalarından birini temsil eden söz konusu çanak çömlek türü literatürde genellikle "Hitit Seramiği"⁵⁰ başlığı altında değerlendirilmektedir. Asur Ticaret Kolonileri Çağı boyunca yaygın bir şekilde kullanılan ve sonrasında Hitit seramiğini önemli ölçüde etkileyen⁵¹ söz konusu seramik türünün çok sayıda örneğiyle Eminler Höyük'te karşılaşılmıştır. Bunlar arasında dikkati çeken kırmızı astarlı örnekler, Eminler Höyük MÖ II. binyıl seramiklerinin yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır (Lev. 9: 4). Genellikle az kum katkılı, iyi pişirilmiş kırmızı astarlık seramik parçaları açık ve kapalı kap formlarını kapsayan geniş bir biçimsel yelpazeye yayılmaktadır. Bu çalışmada aşağıda kısaca değinilen bilimsel sorunlar nedeniyle çark yapımı kırmızı astarlı grubu temsil eden az sayıda örneğe yer verilmiştir.

Bu çalışmada sunulan çark yapımı kırmızı astarlı seramik örnekleri çanaklardan oluşmaktadır. Çanakları tipolojik olarak dışa kalınlaştırılmış dudaklı (Lev. 6B: 1-6) ve "S" profilli örnekler (Lev. 7A: 3-7) şeklinde iki gruba ayırmak mümkündür. Dışa kalınlaştırılmış dudaklı çanaklar "Geçiş Çağı" içerisinde ortaya çıkmış ve Orta Anadolu Bölgesi'nde MÖ II. binyıl boyunca yaygın kullanım görmüştür. Dolayısıyla Eminler Höyük örneklerinin benzerlerini MÖ III. binyıl sonu ve MÖ II. binyıl katmanları barındıran çok sayıda yerleşimde bulmak mümkündür. Hafif dışa çekik ağız kenarlı "S" profilli çanakları kendi içerisinde iki alt tipe ayırmak mümkündür. Bunların ilkinde omuzdan gövdeye yumuşak geçiş (Lev. 7A: 3 ve 4), ikincisinde ise omurgalı keskin dönüş (Lev. 7A: 5-7) dikkati çeker. İlk alt tip içerisinde yer alan iki örnek, çark yapımı kırmızı astarlı seramiklerle birlikte ortaya çıkan ve bu seramik grubunun görüldüğü yerleşimlerin birçoğunda tanımlanan⁵² gri astarlı ya da koyu yüzlü

48 Efe 1988, 45; Şahin 2013, 81-82.

49 Emre 1989.

50 Lloyd ve Mellaart 1962: 261; K. Emre 1989: 112.

51 Mielke 2017, 138.

52 Şener 2023: 302.

seramik grubuna aittir (**Lev. 7A: 3-4**). Koyu yüzlü seramik grubu içerisinde değerlendirilen bu çanakların en yakın çağdaşları Boğazköy KBY 9. tabakadan bilinir⁵³. Omurgalı örneklerin en yakın benzerleri ise Acemhöyük VI. tabaka, Kültepe-Karum IV. Kat ve Boğazköy KBY 9. tabakadan bilinmektedir⁵⁴.

Bu çalışmada değerlendirilen dışa kalınlaştırılmış dudaklı çanakları bazıları bezeme özellikleri açısından dikkati çeken özelliklere sahiptir. Bu çanaklarda karşılaşılan bezemeler, kabartma ve çizgi/baskı bezekler şeklinde iki gruba ayrılmaktadır. Kabartma bezekler, çanakların ağız kenarlarının hemen altında görülen yerleştirilen at nalı motifi şeklindedir (**Lev. 6B: 1, 2 ve 5**). Bölgede “Geçiş Çağı” ve Asur Ticaret Kolonileri Çağı’na tarihlenen çanaklar üzerinde sıklıkla görülen bu motifin en yakın benzerlerini Alişar ve Boğazköy Kuzeybatı Yamacı 9-8. Tabaka buluntuları arasında görmek mümkündür⁵⁵. Çizgi/baskı bezemelerin bir arada görüldüğü örnekte, kabın omzunda bulunan paralel çizgilerin arasında nokta dizisi göze batmaktadır (**Lev. 6B: 6**). Bu tip nokta dizileri Orta Anadolu’da çok sayıda yerleşimden bilinmektedir⁵⁶.

Eminler Höyük’te karşılaşılan ve bu çalışmada bazı örneklerine kısaca değinilen çark yapımı kırmızı astarlı seramik, yukarıda değinildiği gibi Orta Anadolu Bölgesi’nde MÖ II. binyılın ilk çeyreğinde oldukça yaygın kullanım görmüştür. Acemhöyük, Kültepe, Boğazköy gibi bölgenin kilit yerleşimlerine bakıldığında, bu grubun MÖ III. binyıl sonlarında ortaya çıktığı ve MÖ II. binyılda kullanılmaya devam ettiği görülmektedir⁵⁷. Söz konusu yerleşimlere ve diğer Orta Anadolu merkezlerine bakıldığında, ETÇ sonu ve MÖ II. binyıl örnekleri arasında belirgin farkların tanımlanmadığı görülmektedir. Dolayısıyla da çark yapımı kırmızı astarlı seramik grubuna ait örneklerin yüzey buluntusu olarak derlendiği yerleşimlerde MÖ III. binyıl sonlarına yönelik kesin dönem tayinine ihtiyatla yaklaşmak gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, bölgede stratigrafik düzende buluntu veren herhangi bir kazı yapılmamış olması da bu güçlüğü arttıran bir diğer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası

Günümüze kadar farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmaları, Karaman Ovası’nın Neolitik Çağ’dan başlayarak Demir Çağı’na kadar uzanan yerleşim tarihine ilişkin genel hatlarıyla fikir edinilmesini sağlamıştır. Yüzey araştırmalarının MÖ III. ve II. binyıllara ilişkin ortaya koyduğu sorunların ele alınması amacıyla başlattığımız araştırmalar kapsamında, ova tabanına ve Karadağ çevresine yayılan toplam 40 yerleşim ziyaret edilmiştir (**Lev. 10**). Bu yerleşimlerin 31 tanesinde ETÇ verilerine ulaşılmış ve

53 Orthmann 1963b: taf. 17: 17.

54 Şener 2023: lev.30: 3-6 ve lev. 31: 1-2; K. Emre 1989: fig. B.II: 1; Orthmann 1963b: taf. 11: 83.

55 Orthmann 1963b, taf.16: 2/135-137; Ortman 1963a, taf. 12: 98, taf. 22: 199-200 ve taf. 31: 289; Özgüç 1999, şek.B.1:26.

56 Orthmann1963a: taf.32: 6/41; Gunter 1991: fig.2: 31 ve Orthmann 1963b: taf. 8: 1 ve taf. 31: 283-284.

57 Orthmann 1963a, 78.

ovanın iskân tarihi açısından en hareketli döneminin MÖ III. binyıl olduğu ortaya çıkmıştır. Çoğunluğu höyüklerden oluşan yerleşimlerin coğrafi dağılımına bakıldığında, ovada bulunan alüvyal fanlar ve Karadağ'ın yakın çevresinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yaklaşık 600 kilometrekarelik alana yayılan Karaman Ovası'nın yüzölçümü göz önüne alındığında, hemen hemen 20 kilometrekareye bir Erken Tunç Çağı yerleşiminin düştüğü görülmektedir. Bu tablo, ETÇ'de yerleşimlerin komşularına rahatlıkla ulaşabilecek mesafelerde kurulduğuna işaret etmektedir.

Yerleşim dokusu yukarıda kısaca tanımlanan Karaman Ovası'nın ETÇ seramik buluntuları farklı araştırmacılar tarafından değişen detay seviyelerinde ele alınmıştır. Bu konuda şimdiye kadar gerçekleştirilen en kapsamlı değerlendirmeler, J. Mellaart ve D. French tarafından yapılmıştır⁵⁸. Mellaart Karaman'da toplam 27 yerleşimi ziyaret etmiş ve buralardan derlediği seramik parçalarını Konya malzemesiyle birlikte ele almıştır. Malzemeyi teknik özelliklerine göre sınıflandıran Mellaart, karşılaştırmaya dayalı tarihlendirme önerilerinde bulunmuş ve bölgenin dönemsel yerleşim yoğunluklarına ilişkin gözlemlerini ortaya koymuştur. Mellaart'ın çizdiği çerçeveye göre Erken Tunç Çağı I-II (MÖ 3000-2450) dönemlerinde Karaman Ovası'nın yoğun bir şekilde iskân edilmiş, ETÇ III'te (MÖ 2450-2000) ise neredeyse hiç yerleşim bulunmayan bir bölgeye dönüşmüş gibi görünmektedir. Mellaart, istisnai olarak Eminler ve Karaman Höyük'te ETÇ III'e tarihlenebilecek seramik örnekleri bulduğundan bahsetmiş, ancak söz konusu örnekler de şüpheyle yaklaşmıştır⁵⁹. Karaman Ovası'nın da parçası olduğu Konya Havzası'nın genelinde gözlenen ETÇ yerleşim dokusundaki bu çarpıcı değişim, Mellaart tarafından Luvi göçleri ve buna bağlı olarak gelişen şiddetli çöküş süreciyle açıklanmaya çalışılmıştır⁶⁰. Mellaart'ın önerdiği çerçeve, D. French tarafından da kabul edilmiş ve bölgenin MÖ III. binyıldaki kültürel gelişimi benzer şekilde ele alınmıştır⁶¹. 1950'li yıllarda çizilen kültürel gelişim şeması ve yerleşim yoğunluklarına ilişkin gözlemler, günümüze kadar sürdürülen araştırmalar için de belirleyici olmuştur. Karaman Ovası'nda takip eden yıllarda gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında, ETÇ III yerleşimlerinin tanımlanamadığı ve bu döneme ilişkin analizlerinin değişmeden kaldığı görülmektedir⁶². Ancak Mellaart'ın ortaya koyduğu çöküş tablosunu açıklamaya yönelik merkezileşme, iklimsel ve çevresel değişimler gibi yeni varsayımlar ortaya atılmıştır⁶³.

J. Mellaart tarafından ortaya konulan ve diğer araştırmacılar tarafından büyük ölçüde takip edilen Karaman Ovası'nın ETÇ III yerleşim dokusu, bölgede yürüttüğümüz yüzey araştırmalarının temel araştırma sorunları arasında yer almıştır. Bu çerçevede, öncelikle Eminler Höyük buluntuları değerlendirilmiş ve yerleşimde bu çalışmada tartışılan ETÇ

58 Mellaart, 1963; French, 1969.

59 Mellaart 1963, 236.

60 Mellaart 1963, 236.

61 French 1969,41.

62 French 1969, 40.

63 Kamış 2017: 166.

III seramik grupları tespit edilmiştir. Bölgede günümüze kadar tanımlanamayan seramik buluntularından oluşan Eminler Höyük örneklerinin benzerlerinin ovadaki diğer yerleşimlerde bulunup bulunmadığı hususu araştırmanın takip eden aşamasında değerlendirilmiştir. Buna göre, bazılarında burada yer verilen ve Eminler Höyük ETÇ III örnekleriyle paralellik gösteren seramik buluntularıyla Kocahöyük I (Lev. 10: 19/3), Kıbrıs Höyük (Lev. 10: 17/01) ve İslıhisar Gavur Höyük'te (Lev. 10: 19/09) karşılaşılmıştır. Bunlara modern yerleşim dokusu nedeniyle günümüzde yüzeyden incelenmesi mümkün olmayan Karaman Höyük (Lev. 10: 19/23) eklendiğinde ETÇ III yerleşimi sayısının beşe çıktığı görülmektedir. Ovada ziyaret edilen ve ETÇ çanak çömleği bulunan yerleşim sayısının 31 olduğu göz önüne alındığında, bu rakam ETÇ III'de yerleşim sayısının yaklaşık %80 oranında azaldığına işaret etmektedir. Dramatik denilebilecek bir değişime işaret eden tablonun J. Mellaart'ın gözlemlerini ana hatlarıyla desteklediği ifade edilebilir. Ancak durumun tam çöküş olarak tasvir edilmesi de çok mümkün görünmemektedir.

Sonuç

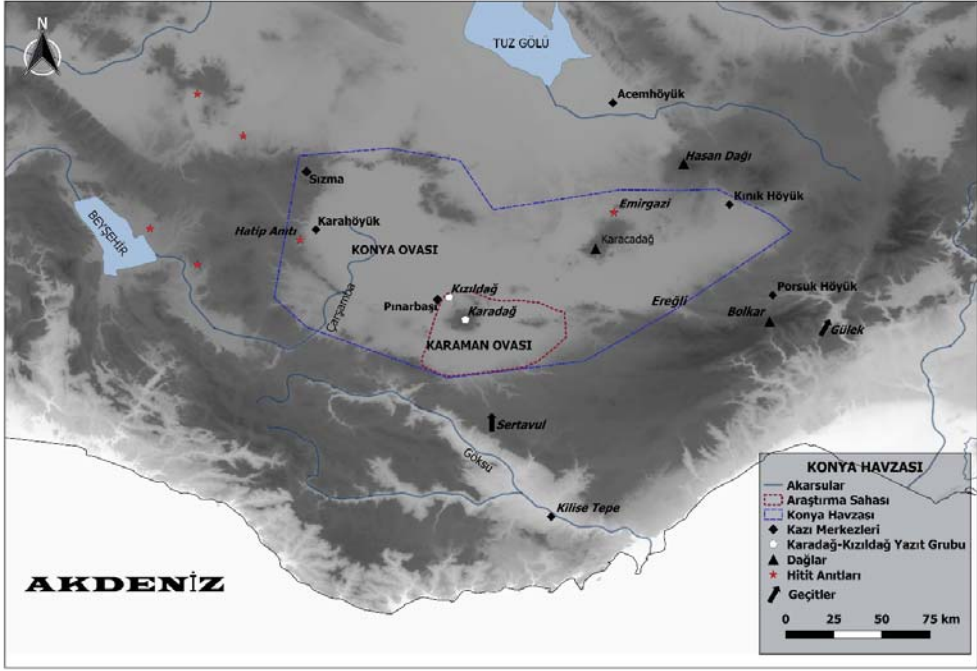
Karaman Ovası'nda 2016-2022 yılları arasında yürütülen yüzey araştırmaları, ovanın MÖ III. binyıl yerleşim dokusunun genel hatlarıyla kavranmasını sağlamıştır. Farklı araştırmacılar tarafından daha eski yıllarda yürütülen yüzey araştırmaları kapsamında gerek yerleşim gerekse de seramik malzemesi düzeyinde tanımlanamadığı görülen ETÇ III kültürü araştırmanın odak noktalarından biri olmuştur. Bu kapsamda yürütülen çalışmalar, ovada söz konusu döneme ilişkin malzeme barındıran az sayıda yerleşim bulunduğunu ortaya koymuştur. Bunlar arasında araştırma yöntemi ve elde edilen seramik yoğunluğuyla doğru orantılı biçimde Eminler Höyük öne çıkmaktadır. Bu çalışmada tartışılan ve çoğunluğu bölgede ilk defa tanımlanan seramik buluntularıyla Karaman Ovası'ndaki diğer yerleşimlerin malzemeleri arasında gözlenen benzerlikler, ortak bir kronolojik ve kültürel çerçeveye işaret etmektedir. Bu çerçevenin ortaya koyduğu sonuçlar ve potansiyel yeni tartışma başlıkları aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

- a) Bu çalışmada ele alınan Eminler Höyük seramik örnekleri, Orta Anadolu ETÇ yerleşimleriyle karşılaştırılmış ve bunların kabaca ETÇ III'ün ikinci yarısına (MÖ 2300/2200-2000) tarihlendirilebileceği ortaya çıkmıştır.
- b) Seramik örneklerinin karşılaştırmalı analizi, bunların çoğunluğunun biçimsel özellikler itibarıyla kuzeyde bulunan Acemhöyük, Kültepe gibi ETÇ merkezleriyle yakınlık gösterdiğine işaret etmiştir.
- c) Az sayıda ele geçen boya bezekli seramik parçaları, Konya Karahöyük ve Acemhöyük'te yaygın görülen boya bezekli seramik örnekleriyle bağlantılıdır. Dolayısıyla Kızılırmak çevresi yerleşimlerinin "Intermediate", Alışar III gibi gruplarıyla biçimsel özellikler ekseninde kurulan benzerliklerin bezeme anlayışına taşınmadığı ortaya çıkmaktadır. Bunlar dışında kalan haç motifi bezekli çanak parçaları, ETÇ sonlarında Anadolu genelinde gözlenen yaygınlaşma süreciyle ilişkili görülebilir.

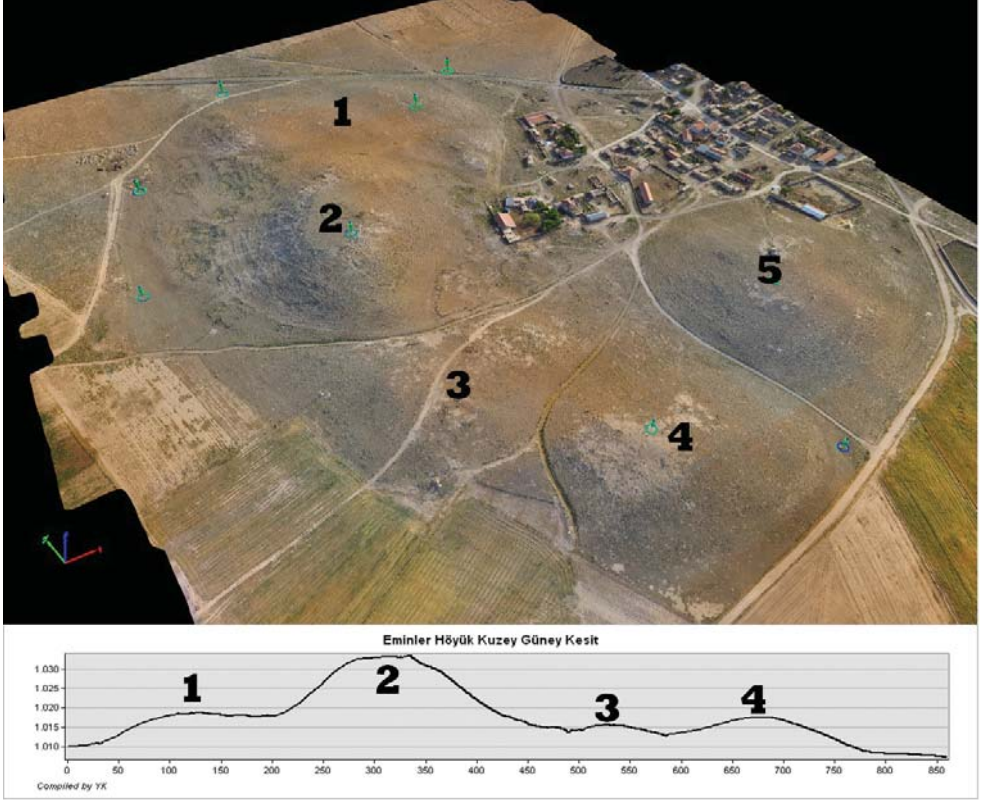
d) Eminler Höyük'ten derlenen seramik parçalarının önemli bir bölümünü oluşturan el yapımı kırmızı astarlı ve devetüyü renkli seramik gruplarında yer alan bazı formlar ile Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nın yaygın tipleri arasında güçlü benzerlikler bulunmaktadır. Dışa kalınlaştırılmış dudaklı ve içe çekik ağız kenarlı çanaklarda açıkça gözlenebilen bu durum, tartışılması gereken bazı hususları beraberinde getirmektedir. Bunların en önemlisi el yapımı örnekler ile çark yapımı gruplar arasında kronolojik bir devamlılık ilişkisinin kurulup kurulamayacağıdır. Kazı çalışması yapılmadan kesin yorum yapmanın mümkün görünmediği bu tablo ilginç olasılıkları beraberinde getirmektedir. Birbirleriyle biçimsel benzerlikleri açık olan iki grup arasında bu tarz bir devamlılık ilişkisinin yakalanması halinde, MÖ II. binyıl başlarında Orta Anadolu'da baskın hale gelen seramik üretim geleneğinin kökenlerine dair tartışmalara yeni bir pencere açılacağı ve Acemhöyük'ten Karaman Ovası'na kadar uzanan bölgeye farklı bir gözle bakılması gerektiği ortaya çıkacaktır.

Yukarıda kısaca özetlenen çerçeveye ek olarak Karaman Ovası ETÇ III yerleşimlerine dair vurgulanması gereken bir husus daha bulunmaktadır. Bu da ETÇ III malzemelerinin arazideki görünürlüğüyle ilgilidir. Eminler Höyük gibi tüm alanı sistematik şekilde taranan bir yerleşimde bile söz konusu malzemenin tüm ETÇ seramik buluntuları içinde yaklaşık %5 oranında temsil edilmesi görünürlüğün çok düşük olduğuna işaret etmektedir. Benzer durum, Karaman Ovası'ndaki diğer ETÇ III yerleşimleri için de geçerlidir. Ovada günümüze kadar yürütülen yüzey araştırmalarında ETÇ III yerleşimlerinin ve malzemesinin tespit edilememesinin nedeni de bu durumla ilgili olmalıdır. Karaman Ovası yerleşimlerinde düşük görünürlükle temsil edilen ETÇ III seramik örnekleri, bunların bağlı olduğu arkeolojik katmanlara dair de ipucu veriyor gibidir. İpucu takip edildiğinde, Karaman Ovası ETÇ III yerleşimlerinin merkezi roller üstlenen yoğun nüfuslu yerleşimler olmaktan ziyade kırsal nitelikli ve nüfus yoğunluğu düşük yerler olabileceği ortaya çıkmaktadır.

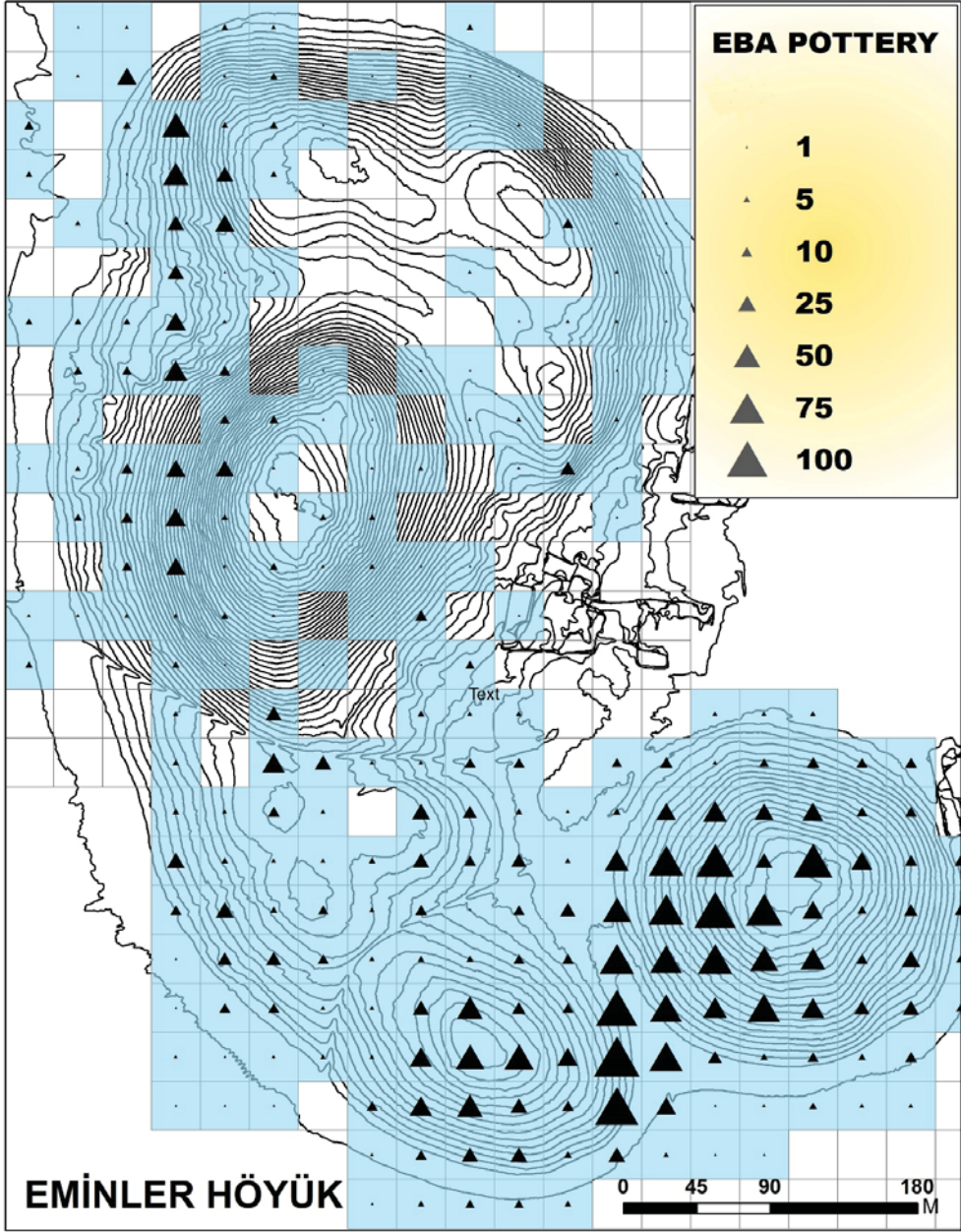
Sonuç olarak MÖ III. binyılın başından, ETÇ III ortalarına kadar uzanan süreçte Eminler Höyük, Kıbrıs Höyük gibi büyük kentsel merkezlere ev sahipliği yapan Karaman Ovası'nda, kabaca MÖ 2300/2200 yıllarından itibaren radikal bir değişim yaşandığı açıktır. Kendisini ovanın yerleşim yoğunluğundaki dramatik düşüşle açıkça ortaya koyan değişim sürecinin dinamikleri şimdilik çok açık değildir. Değişimin göçler veya iklimsel bozulma gibi etmenlerle açıklanıp açıklanamayacağı hususu arkeolojik kazıları da kapsayacak geniş bir araştırma programı çerçevesinde ele alınmayı beklemektedir. Ancak bu çalışmada sunulan seramik buluntuları ve bunlar üzerinden kısmen okunabilen kültürel ilişkiler, değişim sürecinin Orta Anadolu'nun diğer bölümlerinden kopuk olmadığına ve özellikle Konya-Aksaray çevresiyle güçlü bağlara sahip toplulukların ovada yaşadıklarına işaret etmektedir.



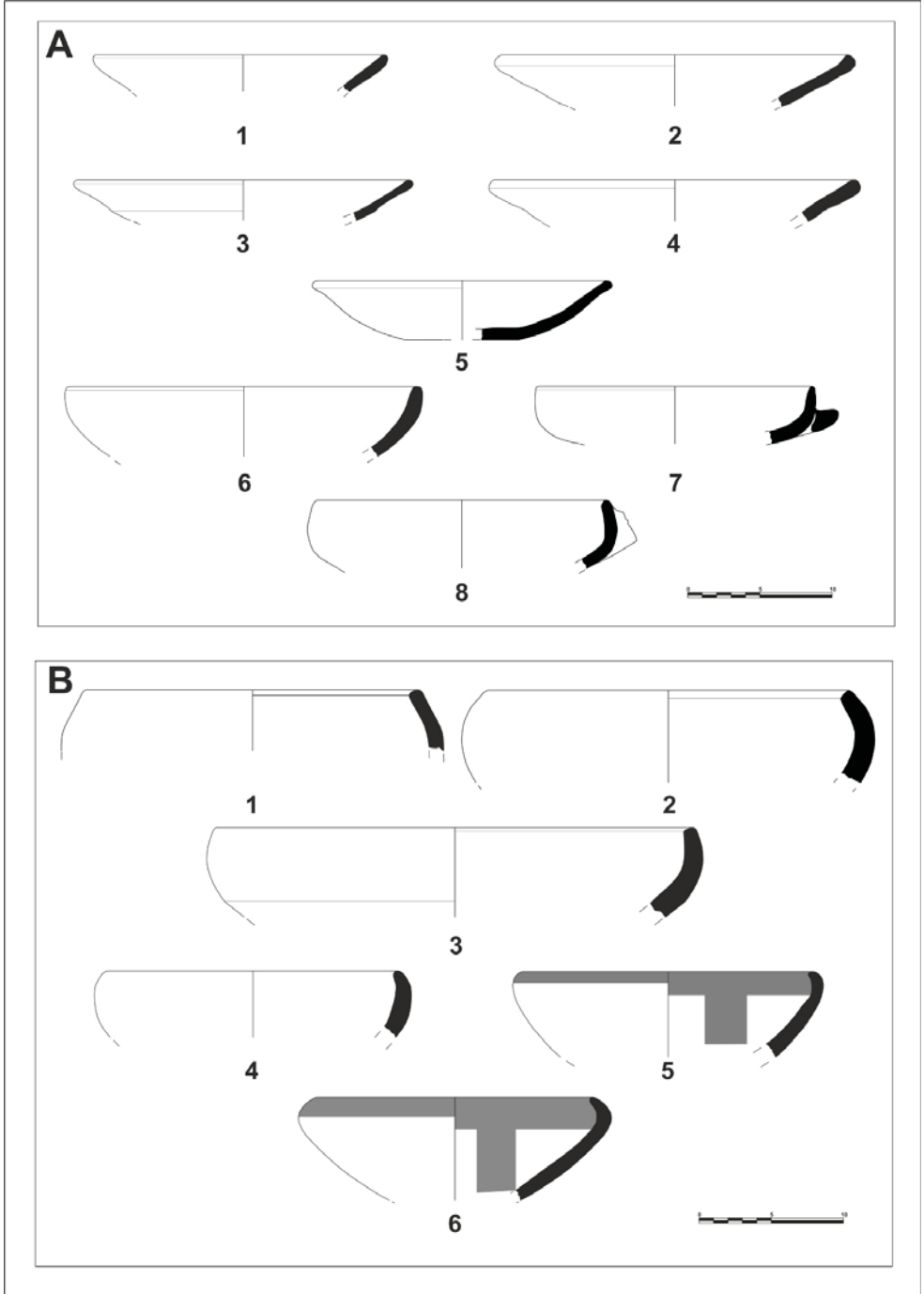
Levha 1: Konya Havzası ve Yüzey Araştırması Sahası.



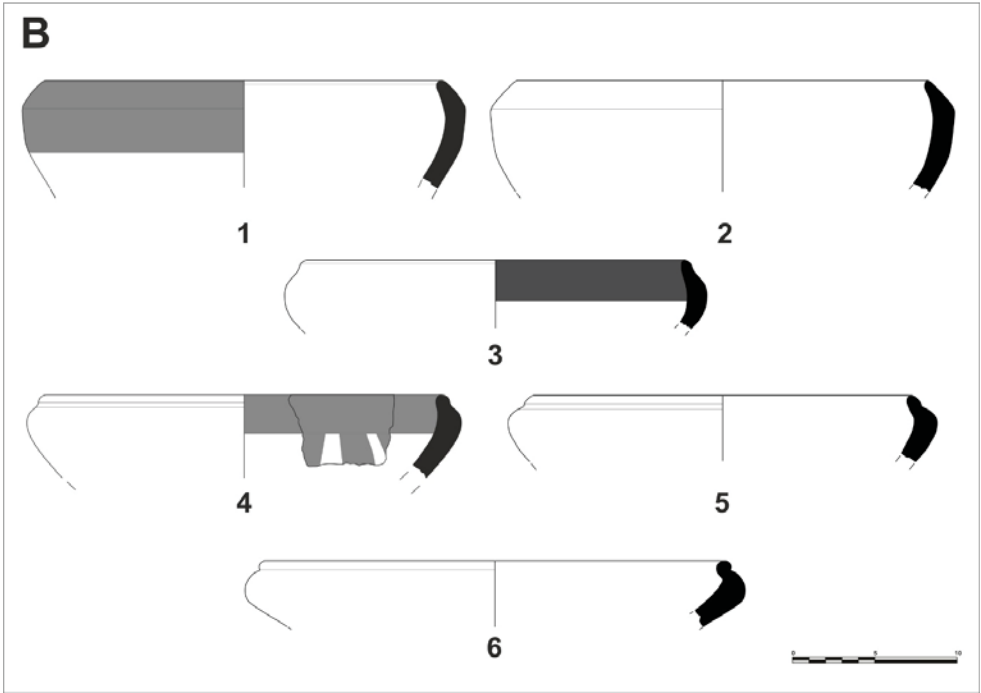
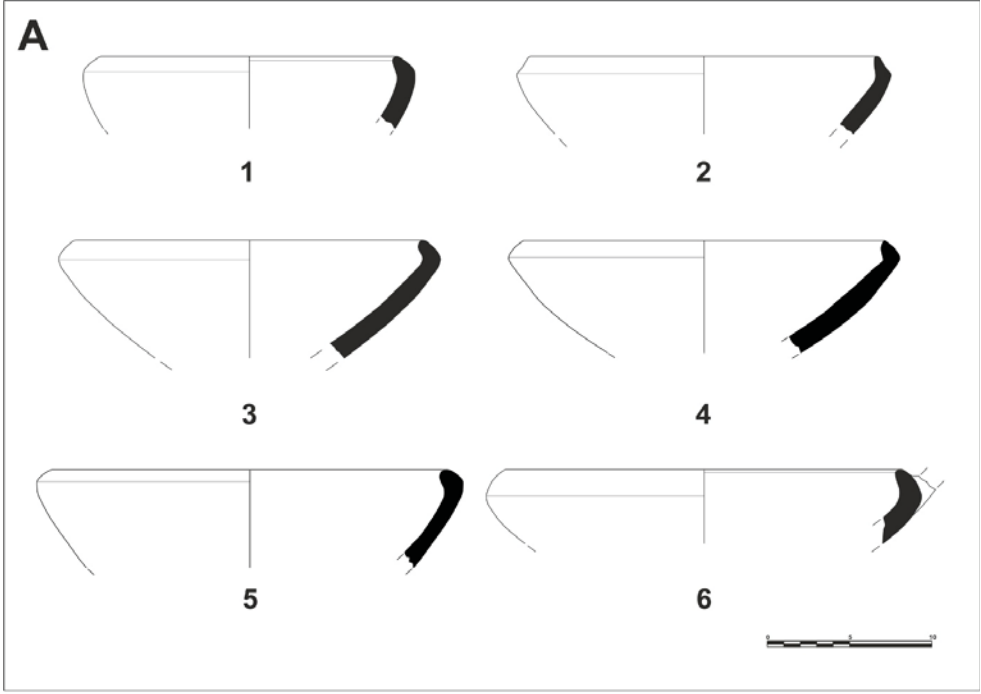
Levha 2: Eminler Höyük.



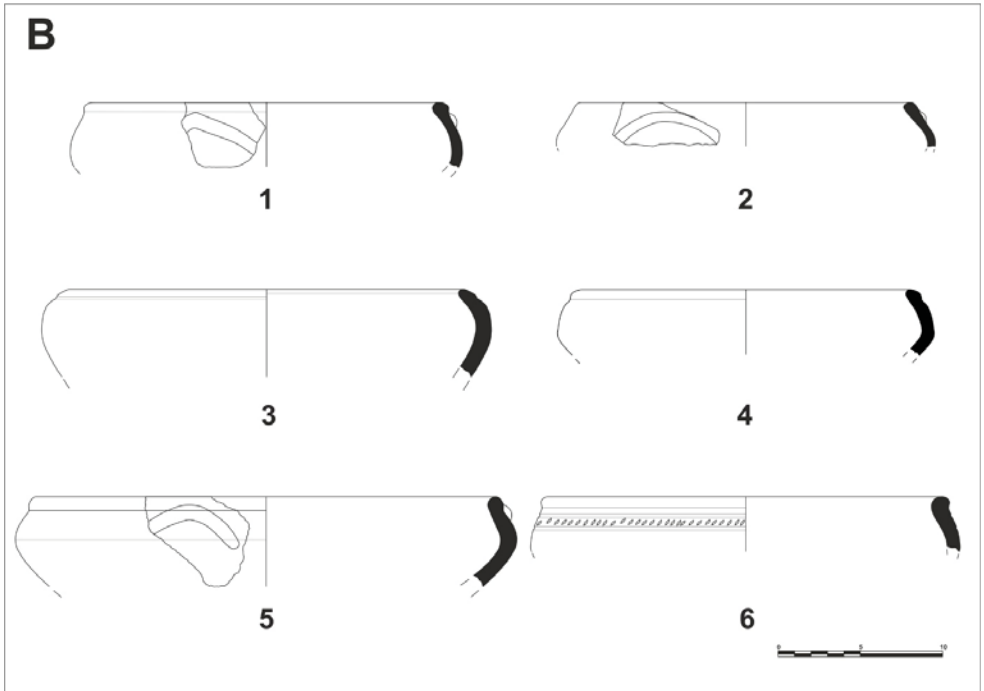
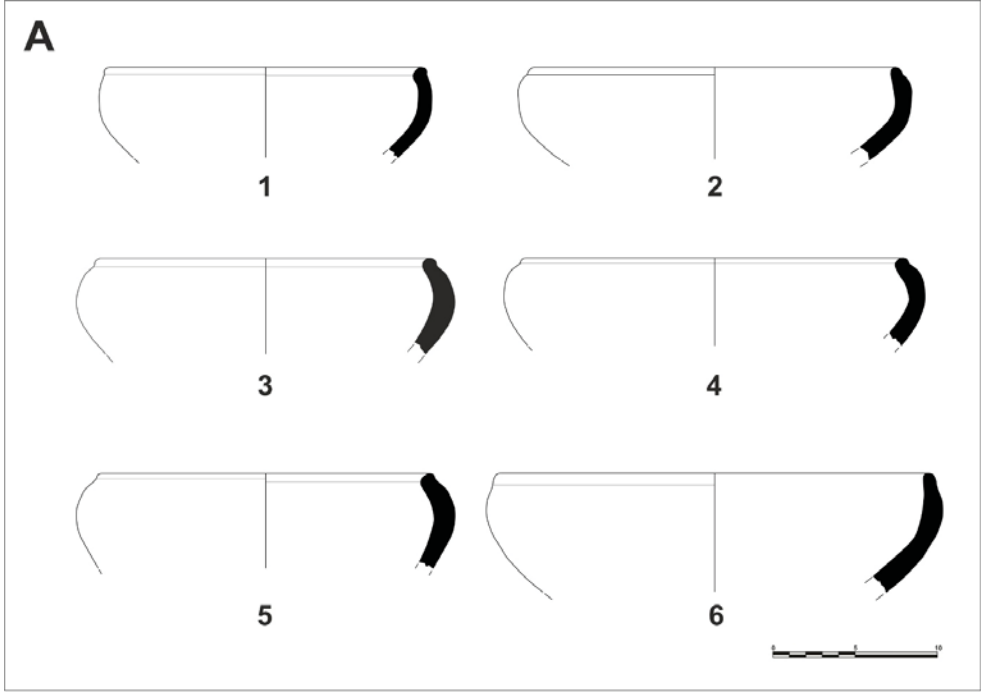
Levha 3: Eminler Höyük Erken Tunç Çağı Seramik Dağılımı.



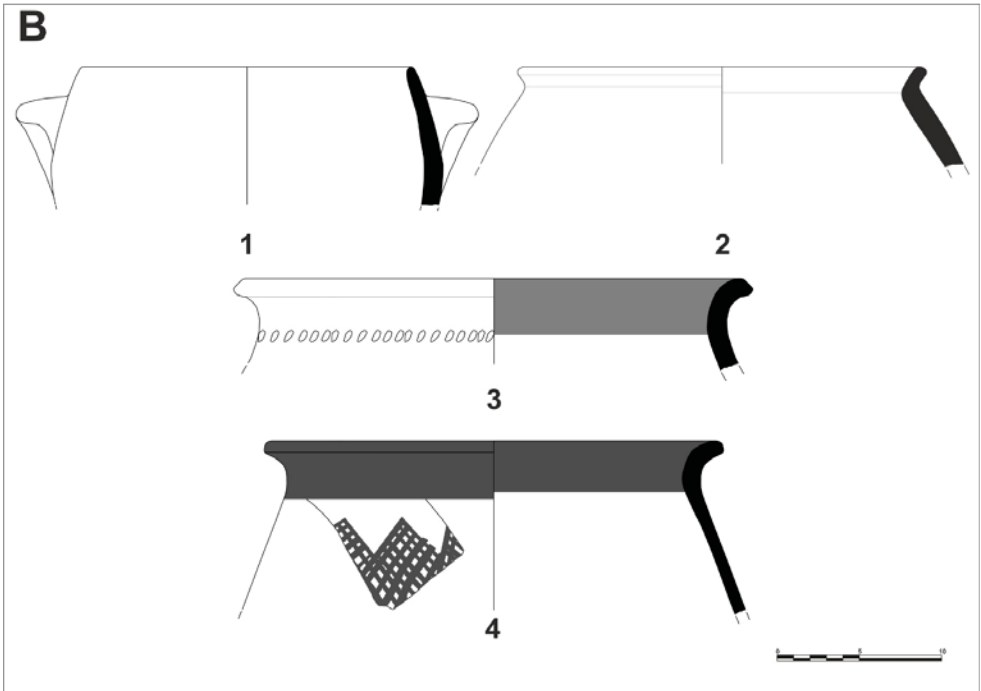
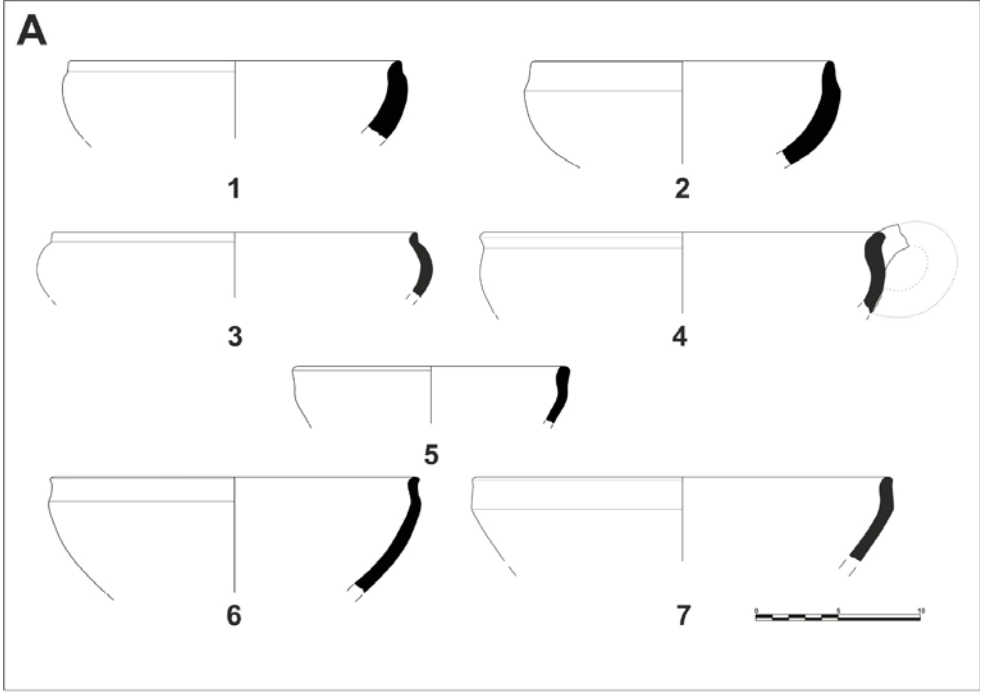
Levha 4: Eminler Höyük Çanakları.



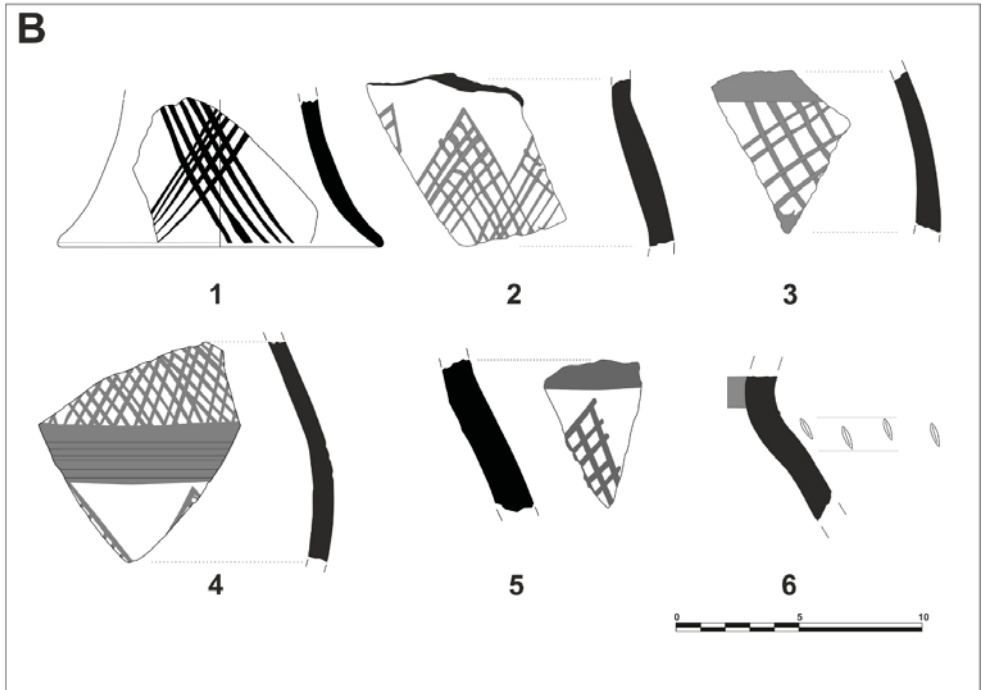
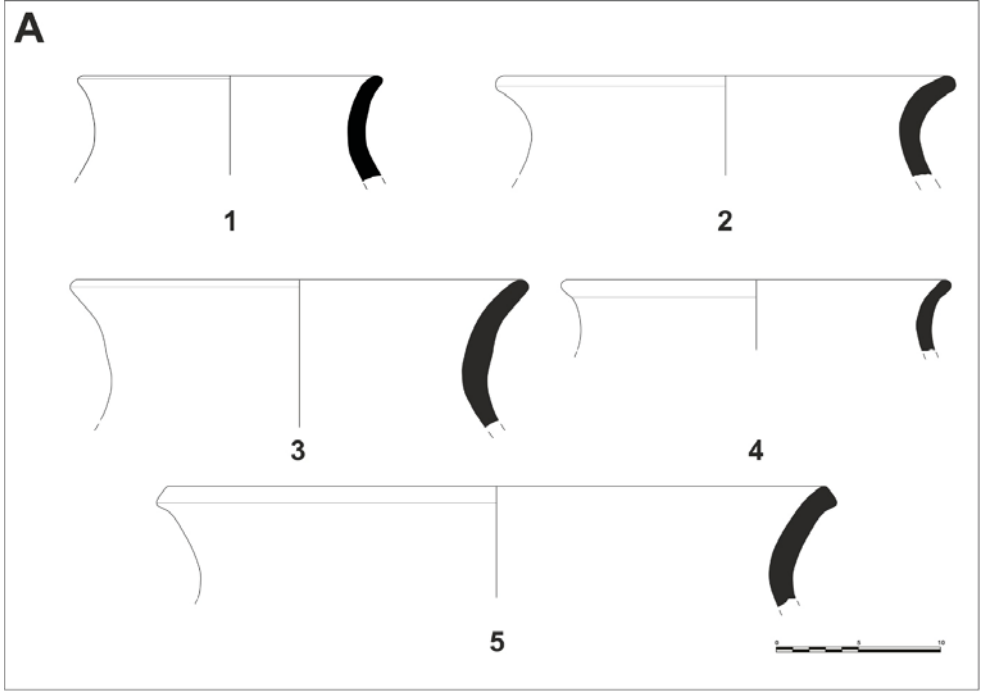
Levha 5: Eminler Höyük Çanakları.



Levha 6: Eminler Höyük Çanakları.



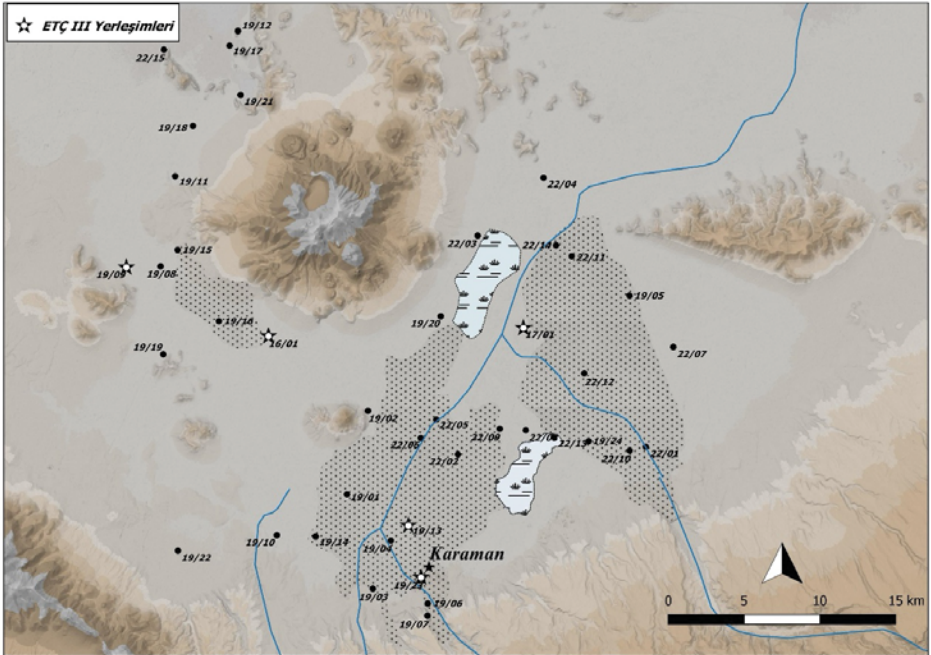
Levha 7: Eminler Höyük Çanak ve Çömlek Tipleri.



Levha 8: Eminler Höyük Çömlek Tipleri ve Bezekli Örnekler.



Levha 9: Eminler Höyük Seramik Grupları.



Levha 10: Karaman Ovası Yerleşimleri

Kaynakça

Alp 1966

S. Alp, "Konya-Karahöyük Hafriyatı 1964 Çalışmaları Hakkında Kısa Rapor", TAD 13, Cilt 2, 116-117.

Blegen- Caskey- Rawson 1951

Blegen, C.W.-Caskey, J.L.-Rawson, M. "Troy: The Third, Fourth, and Fifth Settlements II." New Jersey: Princeton University Press.

Çevik 2007

Çevik, Ö. "The Emergence Of Different Social Systems In Early Bronze Age Anatolia: Urbanisation Versus Centralisation". *Anatolian Studies* 57, 131-140.

Efe 1988

Efe, T. "Demircihöyük III, 2. Die Keramik 2 C: Die Frühbronzezeitliche Keramik der Jüngeren Phasen (ab Phase H)". Mainz am Rhein: Philip von Zabern.

Efe 2007

Efe, T. (2007). "The Theories of the "Great Caravan Route" between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in inland Western Anatolia", *Anatolian Studies* 57, 47-64.

Emre 1989

Emre, K. (1989). "Pottery of Levels III and IV at the Karum of Kanesh". K. Emre, M. Mellink, B. Hrouda, N. Özgüç (Eds.) *Anatolia and the Ancient Near East Studies in Honor of Tahsin Özgüç* (s.111-128). Ankara: Anadolu Medeniyetleri Araştırma ve Tanıt.

French 1962

French, D. 1962. "Excavations at Can Hasan. First Preliminary Report, 1961", *Anatolian Studies* XII, 27-40.

French 1969

French, D. "Anatolia and the Aegean in the Third Millennium B.C. Volume I-II." Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Gunter 1991

Gunter, A.C. *Gordion Excavations Final Reports III, The Bronze Age*. Philadelphia: The University of Museum of Archaeology and Anthropology University of Pennsylvania.

Güneri 1989

Güneri, S. "Orta Anadolu Höyükleri. Karaman-Ereğli Araştırmaları", TAD 28, 97-144.

Hacar 2017.

Hacar, A. "İlk Tunç Çağı'na Tarihlenen Anadolu Çanak Çömleğine İlişkin Yeni Bilgiler: Göltepe Buluntuları", *Adalya* 20, 17-40.

Highcock-Matessi 2021

Highcock, N.-Matessi, A. "The Early Bronze Age at Niğde Kınık Höyük: A Preliminary Analysis". F. Kulakoğlu, G. Kryszat ve C. Michel (eds.). *Cultural Exchanges and Current Research at Kültepe and Its Surroundings*. 1-4 August-Kültepe.

Kamış 2012

Kamış, Y. "Acemhöyük Erken Tunç Çağı Seramiği". Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Kamış 2017

Kamış, Y. "Erken Tunç Çağı'nda Acemhöyük ve Konya Ovası". S. Özkan, H. Hüryılmaz, A. Türker (eds.). Samsat'tan Acemhöyük'e Eski Uygarlıkların İzinde, Aliye Öztan'a Armağan Kitabı. İzmir.

Kamış 2019

Kamış, Y. "Eminler Höyük ve Karaman Ovası Araştırmaları 2018 Yılı Çalışmaları" C. Keskin (Haz.). 37. Araştırma Sonuçları Toplantısı 3: 17-21 Haziran 2019- Diyarbakır. Ankara: Başak Kitap.

Kamış 2020

Kamış, Y. "Acemhöyük'ten Bir Grup Erken Tunç Çağı Seramiği". B. Gür ve S. Dalkılıç (Ed.). Anadolu Prehistoryasına Adanmış Bir Yaşam: Jak Yakar'a Armağan (s. 285-310). Ankara: bilgin Kültür Sanat Yayınevi.

Kamış 2022

Kamış, Y. "Acemhöyük'ten Bir "Suriye Şişesi". Anadolu Araştırmaları 26, 41-63.

Kamış-Şener 2022

Kamış, Y.- Şener T. "MÖ III Binyılda Acemhöyük." M. Işıklı, M.E. Findan, A. Türker, M. A. Yılmaz (ed.). MÖ III. Binyılda Anadolu içinde (s. 347-374). İstanbul: Ege Yayınları.

Kulakoğlu- Kontani- Ustugi- Yamaguchi- Shimogama- Semmoto 2020

Kulakoğlu, F. Kontani, R. Ustugi, A., Yamaguchi, Y, Shimogama, Semmoto, M. "Preliminary Report of Excavations in The Northern Sector of Kültepe 2015-2017. Integrative Approaches to the Archaeology and History of Kültepe-Kanes". Kültepe International Meetings 3-KIM 3: 4-7 August 2017- Kültepe (s.9-88). Belgium: Brepols Publishers.

Korfmann 1983

Korfmann, M. "Red Cross Bowl Angeblicher Leittyp für Troya V." Beiträge zum Alterstumkunde Kleinasien Festschrift Für Kurt Bittel (s.291-297). Mainz am Rhein: Verlag Philipp von Zabern.

Lloyd-Mellaart 1962

Lloyd, S. ve Mellaart, J. "Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels I". London: The British Institute of the Archaeology 16 Bryanston Street.

Massa-Bachhuber-Şahin-Erpehlivan- Osborne-Lauricella 2020

Massa, M., Bachhuber, C., Şahin, F., Erpehlivan, H., Osborne, J. Ve Lauricella, A.J. "A Landscape-oriented Approach to Urbanisation and State Formation in the Konya and Karaman Plains, Turkey". Anatolian Studies 70, 45-75.

Mellaart 1958

Mellaart, J. "Second Millenium Pottery from Konya Plain and Neighbourhood," Belleten XXII, Cilt 87, 311-345.

Mellaart 1963

Mellaart, J. "Early cultures of the south Anatolian plateau, II". *Anatolian Studies* 13,199-236.

Mellaart 1970

Mellaart, J. "The Second Millennium Chronology of Beycesultan", *Anatolian Studies* 20, 55-68.

Mellink 1962

Mellink, M. "Archaeology in Asia Minor", *AJA* 66, Cilt 1, 71-85.

Mielke 2017

Mielke, Dirk Paul. "Hittite Settlement Policy". *Places and Spaces in Hittite Anatolia I: Hatti and the East. Proceedings of an International Workshop on Hittite Historical Geography.* ed. M. Alparslan içinde (s.13- 27). İstanbul: Türk Eskiçağ Enstitüsü Bilimleri Yayınları.

Omura 1991

Omura, S. "Anadolu'da III. Alişar Seramiği". Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Orthmann 1963a

Orthmann, W. "Frühe Keramik von Boğazköy." Berlin: VerlagGebr. Mann.

Orthmann 1963b

Orthmann, W. "Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolian." Berlin: VerlagGebr. Mann.

Öktü 1973

Öktü, A. "Die Intermediate-Keramik in Kleinasien." München.

Özgüç 1986

Özgüç, T. "New Observations on the Relationship of Kültepe with Southeast Anatolia and North Syria during the Third Millenium BC." J.V. Canby, E. Porada, B.S. Riddgway, T. Stech (Ed.). *Ancient Anatolia Aspects of Changes and Cultural Development, Essays in Honor of Machteld J. Mellink*, Wisconsin (s.31-47).

Özgüç 1999

Özgüç, T. "*Kültepe-Kaniş/Neşa Sarayları ve Mabetleri.*" Ankara: Türk tarih Kurumu Basımevi.

Seeher 1987

Seeher, J. "Demircihüyük 3: Die Keramik 1/A: Neolithische & Chalkolithische Keramik B: Frühbronzezeitliche Keramik der Älteren Phasen." G. Mainz.

Symington 2007

Symington, D. "The Early Bronze Age Pottery". N. Postgate, ve D. Thomas (Ed.). *Excavations at Kilise Tepe 1994-98 From Bronze Age to Byzantine in western Cilicia I-II*, (s. 295-318). Ankara: BIAA.

Şahin 2013

Şahin, F. "Küllüoba Höyüğü Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi (Übergangsperiode): Mimari ve Çanak Çömlek." Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Şener 2022

Şener, T. “Acemhöyük Erken Tunç Çağı III Boya Bezekli Seramik Grupları Üzerine Bir Değerlendirme”, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi 12, Cilt 1, 488-502.

Şener 2023

Şener, T. “Yeni Veriler Işığında Orta Anadolu Bölgesi’nde MÖ 3. Binyılın Sonu-MÖ 2. Binyılın Başlangıç Evresi Seramiği”. Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Şener 2021

Şener, Ş. C. (2021). “Die spät-Bronzezeitliche Keramik von Yasshöyük bei Kırşehir.”, Münster: Zaphon.

Türkteki 2014

Türkteki, M. Early Bronze Age Pottery Manufacture in western Anatolia: Identifying hybrid Technologies through X-ray Analysis. *Anatolica* 40, 93-109.

von der Osten 1937

Von Der Osten, H.H. “The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32 Part I”. Chicago: The University of Chicago Oriental Institute Publications, OIP 28.

Yılmaz ve Çelik 2021.

Yılmaz M., A., Çelik H. Erken Tunç Çağı İçerisinde Dönük Ağız Kenarlı Çanakların Bölgesel Dağılımı: Uşak Protohistorik Dönem Yüzey Araştırmaları Verileri Üzerinden Kısa Bir Değerlendirme. *Gelecek Vizyonlar Dergisi (fvj): Future Visions Journal* 6, Cilt 1, 44-59.

Seleucia | Sayı XIV | Mayıs 2024

A Comment on the Two Mold-Blown Glass Vessels from Anatolia: Christian Affiliations in Roman Imperial Glass

Anadolu Buluntusu Kalıba Üfleme İki Cam Vazo Konusunda Bir Yorum: Roma İmparatorluk Dönemi Camculuğunda Hıristiyanlıkla İlgili Çağrışımlar
Emel Erten – Güven Sevencan
11

Isaura Territoriumu'ndan Yeni Bir Yazıt
A New Inscription From Isaura's Territorium
Osman Doğanay - Murat Aydaş
23

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri
Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019
Figen Çevirici-Coşkun
31

Ahlat Müzesi'nden Bir Grup Urartu Eseri
A Group of Urartian Artifacts from Ahlat Museum
Bilcan Gökce - Mikail Ercek - İlhan Kılıç
65

Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları
Heracleia Pontica Amphorae from Sinop Balatlar Church Excavations
Gülseren Kan Şahin – Ebru Batmaz
85

Yeni Arkeolojik Araştırmalar Işığında Avanos ve Çevresi: Geç Hellenistik Dönem'den Geç Antik Çağ'a
Avanos and its Environs in the Light of Recent Archaeological Research: From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity
Handan Yıldızhan
119

Trade Relations of Tarsus in the Light of Amphora Finds: From Roman Imperial Period to Late Antiquity
Amphoralar Işığında Tarsus'un Ticari İlişkileri: Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağlar
Erkan Alkaç
149

British Museum'da Bulunan Phryg Başlıklı ve Yaşmaklı Bir Büst
The Bust with Phrygian Cap and Yashmak in the British Museum
Meral Hakman
167

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası
Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC
Yalçın Kamış – Tuğçe Şener
187

A Stamped Rhodian Amphora from the British Museum: A New Eponym-Fabricant Couple
British Museum'dan Mühürlü Bir Rhodos Amphorası: Yeni Bir Yönetici-Üretici Çifti
Erkan Alkaç – Handegül Canlı
217

Sisan Höyük'ten Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri
Hellenistic and Roman Pottery from Sisan Höyük
Hatice Körsulu – Cemile Gültekin
229

Koloe (İzmir-Kiraz) Buluntusu Roma Heykeltıraşlık Eserleri Üzerine Yorumlar
Comments on the Roman Sculpture from Koloe (Kiraz - İzmir)
Ali Özkan
273

Büyük Deller Hellenistik Dönem Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler
Preliminary Analysis of the Hellenistic Pottery from Büyük Deller
Burcu Tüysüz - Işıl Demirtaş - Pınar Çaylı
297

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium
A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum
Nizam Abay – Cüneyt Öz
329

ISSN 2148-4124



ISBN 978-625-6925-52-6



9 786256 925526

